

VSE ZA BOLJŠE POSLOVANJE

S SEJE DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Na seji, ki je bila v začetku maja, je delavski svet razpravljal o zelo obsežnem dnevnem redu. Po pomembnosti in aktualnosti izstopajo predvsem:

- predlog plana naložb v osnovna sredstva za leto 1976,
- predlog razdelitve in združevanja sredstev sklada skupne porabe in poslovnega sklada po zaključnem računu za leto 1975 ter
- gospodarjenje železarne v prvih treh mesecih letošnjega leta.

Predlog plana naložb v osnovna sredstva za leto 1976

S srednjeročnim razvojnim programom, ki smo ga sprejeli decembra lani, smo sprejeli tudi vrstni red naložb. Vseh naenkrat ni mogoče uresničiti, zato je bil že tedaj sprejet prednostni vrstni red, ki je upoštevan pri letošnjem planu naložb v osnovna sredstva. V predlogu je predvideno dokončanje objektov, kot je bilo dogovorjeno s srednjeročnim razvojnim programom, medtem ko sta kot povsem novi investiciji predvideni izgradnja garderob v livarni in uvedba procesnih računalnikov v jeklarni. Od sredstev, s katerimi naj bi letos uresničili predvideni načrt naložb v osnovna sredstva, je 73 odst. lastnih, 6 odst. sredstev predstavljajo bančni krediti, 16 odst. komercialni, 5 odst. pa drugi krediti. Naša lastna sredstva predstavljajo sredstva poslovnega sklada, sredstva amortizacije in sredstva, ki smo jih pridobili z odprodajo naših osnovnih sredstev. Od sredstev, ki so na razpolago, jih bomo 11 odst. porabili za zamenjavo osnovnih sredstev, 35 odst. za investicije, 33 odst. za velike nadomestitve osnovnih sredstev in 21 odst. za druge potrebe. Nekaj več sredstev je letos predvidenih za potrebe prometa in skladišča. Dejstvo je, da moramo izpolniti

Majski odmevi

in nadomestiti iztrošeni strojni park, urediti pa tudi skladišča in skladiščne prostore, ki sedaj predstavljajo slabši del našega poslovanja. Predlog virov sredstev je prikazan v predlogu po TOZD.

Glavne obveznosti, ki izhajajo še iz lanskega leta, se nanašajo na dokončanje kemijskega laboratorija, dokončanje prve etape modernizacije adjustaže valjarne ter rekonstrukcijo vzmetarne in orodjarne. Pri ugotovljenih potrebah in sestavljenem načrtu naložb je ugotovljen primanjkljaj sredstev za potrebe TOZD mehanike obdelave, predvsem pa primanjkuje sredstev za rekonstrukcijo vzmetarne in orodjarne, kar pomeni, da se bomo o združevanju sredstev za naše skupne potrebe v okviru TOZD morali posebej dogovoriti. Osnovne značilnosti predloženega načrta so v tem, da so glavne naložbe letos predvidene v opremo in ne v gradbena dela in da niso predvidene večje nove investicije, ampak da je težišče na velikih nadomestitvah. Pri sestavljanju načrta in njegovem izvajanju pa bomo morali upoštevati predpise o zagotavljanju sredstev in evidentiranju naložb pri gospodarski zbornici, kar velja že tudi za nove nadomestitve.

Treba je povedati, da je delavski svet razpravljal samo o predlogu plana in njegovih izhodiščih ter da bodo predlog naložb v osnovna sredstva za letošnje leto končno morali potrditi delavski sveti TOZD. Delavski svet je zato v zvezi s predlogom sprejel naslednja izhodišča in sklepe:

- delavski svet se strinja s predloženim načrtom naložb v osnovna sredstva za leto 1976.

O združevanju sredstev in načinu njihove uporabe za potrebe posamezne TOZD kadrovske splošni sektor pripravi samoupravni sporazum o načinu in pogojih združevanja sredstev, ki ga po potrditvi na delavskih svetih TOZD podpišejo pooblaščen predstavniki TOZD.

— Delavski svet se strinja, da je treba za izvedbo v planu predvidenih investicijskih naložb in financiranje investicij najeti še potrebne komercialne in bančne kredite ter najetje takih kreditov odobrava.

— Delavski svet se strinja, da se Lesni Slovenj Gradec za izgradnjo sušilnice lesa, ki bo služila za potrebe naše železarne, odobri kredit v višini 3 milijone din.

— Če bodo v prvem polletju letos poslovni rezultati dovoljevali dodatno povišanje sedaj določene amortizacijske stopnje za posamezne skupine osnovnih sredstev, se delavski svet strinja, da se na ta račun pridobljena sredstva namenijo za izvedbo projekta modernizacije kovačnice in obrata hladni valji.

— Tehnični razvoj mora izpolniti program modernizacije valjarne. Vzporedno s tem mora izdelati finančno konstrukcijo izvedbe modernizacije ter pri Jugobanki ugotoviti možnost in pogoje najetja kredita za financiranje.

Razdelitev sredstev sklada skupne porabe

O razdelitvi sklada skupne porabe po zaključnem računu v lanskem letu in potrebah železarne (Nadaljevanje na 3. strani)

Dohodkovni odnosi med bodočimi TOZD

V železarni začnemo z javno razpravo o oblikovanju večjega števila TOZD. Eden od važnih elementov pri tem so nedvomno tudi dohodkovni odnosi med bodočimi TOZD. Kot prispevek k razpravi je o tem vprašanju na povabilo uredništva spregovoril direktor sektorja za gospodarjenje tov. Janez Žnidar.

V bodoče bo delovna organizacija organizirana v proizvodne in storitvene TOZD ter v skupne službe. Od opredelitve TOZD, ki izhaja iz njihove dejavnosti, so odvisni tudi dohodkovni odnosi, ki obsegajo v glavnem naslednje:

- delitev dohodka med TOZD z vnaprej dogovorjenimi cenami izdelkov in storitev,
- delitev skupno ugotovljene dohodka,

— posojanje ali sovlaganje dohodka za zagotovitev redne proizvodnje in prodaje,

— sovlaganje ali posojanje dohodka za razširitev proizvodnih naprav ali postavitev novih,

— posojanje ali sovlaganje za izgradnjo naprav skupnega pomena za več TOZD ali delovno organizacijo (npr. elektrika, transport, plin itn.),

(Nadaljevanje na 5. strani)

IZ VSEBINE

- Kako dosegamo gospodarski načrt
- Prizadevno in kritično
- Odločneje odpravljati slabosti
- Odgovornost za izpolnjevanje delovnih obveznosti
- Delavec v procesu planiranja
- Delo samoupravnih organov TOZD TRO
- Predstavljamo našo železarno
- Avtomatska obdelava podatkov v železarni
- Prežih med dvema goloma
- Telesna kultura za vse
- Mladi fužinar

Kako dosegamo gospodarski načrt

V času, ko je naša delovna organizacija dosegla relativno še dokaj dobre rezultate, je svetovno gospodarstvo nazadovalo ali drugače povedano: nastala je večja recesija kot kdaj koli doslej po drugi svetovni vojni. Iz dnevnih vesti smo lahko zvedeli, kakšne posledice za zaposlovanje je imela zastoja in koliko delavcev je v zahodnih državah brezposelnih. Zadnje čase se v svetu sicer stanje popravlja, posledice pa čutimo sedaj tudi mi. Predelovalna industrija, ki že lani ni mogla prodati toliko izdelkov, kot bi jih lahko izdelala, si je ustvarila večje zaloge surovin, tako da je letos upadlo povpraševanje po naših izdelkih. To je eden od vzrokov za to, da nismo uspeli doseči načrtovanih količin izdelkov niti v enem letošnjem mesecu in da tudi vrednost prodanih izdelkov iz meseca v mesec upada.

Na zniževanje proizvodnje pa vplivajo tudi drugi razlogi, ki jih bomo z boljšo organizacijo dela in boljšim delom lahko odpravili. Prizadevanja vodstev TOZD in obratov so usmerjena v odpravo teh pomankljivosti, zato lahko

upamo, da bodo v naslednjih mesecih rezultati boljši kot v preteklih in predvsem v mesecu aprilu.

Proizvodnja v tem mesecu je bila nižja kot v marcu, saj smo dosegli le 94,3% planirane skupne proizvodnje, za kupce izven naše delovne organizacije pa smo izdelali 91,4% planiranih izdelkov. Vseh gotovih izdelkov nismo odpremili, tako da je bila **odprema za 16,3% nižja** od načrtovane, **vrednost prodanih izdelkov pa celo za 19%.**

Načrt skupne proizvodnje so v aprilu dosegli obrati: jeklarna, jeklolivarna in obrat strojev in delov, vsi drugi obrati pa so izdelali znatno manj. Zaradi tega tudi nobena od TOZD ni dosegla načrta skupne pa tudi ne blagovne proizvodnje. Zaradi manjšega obsega proizvodnje TOZD prav tako niso dosegle načrtovane realizacije, od obratov pa sta jo presegle le jeklolivarna ter obrat strojev in delov.

Doseganje načrta proizvodnje in realizacije za mesec april prikazuje naslednja tabela:

Obrat (TOZD)	% doseganja planirane mesečne skupne proizvodnje	% doseganja mesečnega načrta eksterne realizacije
Jeklarna	104,3	—
Jeklolivarna	100,2	109,6
Valjarna	84,4	76,6
Kovačnica	94,8	72,0
Jeklovlek	95,3	67,5
Skupaj TOZD MP	94,1	79,7
Obrat strojev in delov	119,8	107,2
Obrat industrijskih nožev	147,2	43,7
Obrat pnevmatičnih strojev	79,5	90,1
Vzmetarna	68,7	70,9
Skupaj TOZD MO	99,7	87,5
TOZD TRO Prevalje	76,0	51,9
Skupaj delovna organizacija	94,3	81,0

Pregled kaže, da za načrtovano proizvodnjo najbolj zaostajajo valjarna, obrat pnevmatičnih strojev in vzmetarna, nekoliko manj pa kovačnica in jeklovlek. Obrat industrijskih nožev sicer presega načrt, vendar samo zaradi večje proizvodnje compound gredic, proizvodnja nožev in brzoreznega orodja pa je bila za 31% nižja od planirane.

Tako nizke realizacije, kot je bila v aprilu, nismo imeli že več kot eno leto, saj je poprečna lanska realizacija bila 16% višja od dosežene v preteklem mesecu. Poleg nizke proizvodnje je na realizacijo vplivalo tudi povečanje zaloga v špediciji, ker dela gotovih izdelkov zaradi različnih vzrokov nismo mogli odpredati.

Proizvodnja je bila nižja

— v valjni zaradi večjega izmečka, neugodne strukture izdelkov in drugih problemov,

— v kovačnici zaradi čestih okvar naprav in manj ugodnih naročil,

— v jeklovleku zaradi zahtevnejše strukture izdelkov,

— v obratu pnevmatičnih strojev, vzmetarni in TRO Prevalje pa zaradi pomanjkanja ustreznih naročil.

Vzmetarna je zaradi manjših naročil premestila del delavcev v druge obrate in je imela v aprilu 12,3% manj delavcev kot predvideva gospodarski načrt.

V obratih, kjer odstotek dosežene realizacije bistveno odstopa od procenta doseganja planirane proizvodnje, je del izdelkov ostal neopremljen. Na to so vplivale predvsem razmere na trgu in pogoji, ki so jih postavljali posamezni večji kupci. Tako se je povečala zaloga valjanih izdelkov v špediciji za okoli 400 t, kovanih izdelkov za okoli 250 t, izdelkov jeklovleka za 93 t, vzmeti za 15 t, industrijskih nožev in brzoreznega orodja za 18 t, izdelkov obrata strojev in delov za okoli 70 t in zaloge v TRO za 5 t. Nizki proizvodnji se je tako pridružilo še povečanje zaloga, rezultat pa je nenormalno nizka realizacija.

Kot smo že omenili, posamezni obrati že uvajajo ukrepe za sanacijo proizvodnje, prodajne

Kako je z izplačilom regresa in zadržanim delom OD za dopust 1976

O regresu za letni dopust so razpravljale in potrdile predlog delovne skupine, DS TOZD in DSSS ter delavski svet SŽ Materiali so bili dostavljeni delovnim skupinam, končni tekst predloga pa so prejeli vsi vodstveni delavci in strokovne službe. Ker se bližajo časi dopustov, navajamo zneske regresa za letni dopust:

— za delavca železarne	760 din
— za nezaposlenega zakonca	320 din
— za otroke nad 10 let starosti	320 din
— za otroke do 10 let starosti	270 din
— za učence v gospodarstvu	490 din

Regres za letni dopust je bil izračunan iz sindikalne liste SRS 76, kjer je določena višina na zaposlenega od 1000 do 1200 dinarjev. Ta vsota je preračunana po zneskih, ker delimo regres tudi družinskim članom delavcev.

O zadržanem delu OD (2 odst. OD na zaposlenega mesečno v letu 1975), ki smo ga lani izplačevali ob nastopu dopusta (in ga zato v letu 1975 zadrževali), so razpravljali: aktiv družbeno političnih delavcev, odbor za oblikovanje OD, delegati za pripravo novega sistema delitve OD in delavski svet TOZD in DSSS. Za leto 1976 je operativni plan OD izdelan tako, da se od planskega OD v višini 4400 din/zap. ne odštejeta 2 odst. zadržanega dela OD za izplačilo ob nastopu dopusta in je le-ta upoštevan pri tekočem izplačilu OD po operativnem planu.

Vsi ti organi so sprejeli sklep, da se zadržani del OD v letu 1976 ne izplačuje posebej iz navedenih razlogov, o čemer ponovno obveščamo vse delavce, da bodo seznanjeni s spremembo ob izplačilu OD pred nastopom dopusta.

Natančnejša obrazložitev je navedena v gradivih, ki so jih prejeli vsi delavci, in sicer v »dodatkih tekstov sporazumov« na str. 15–16 z naslovom »uvredba novega sistema delitve OD in sistemizacije delovnih mest« ter v materialih, ki so bili obravnavani na DS TOZD in DSSS.

Filip Rožanc,
vodja službe za oblikovanje OD

službe pa iščejo možnosti za povečanje obsega prodaje. Če se stanje v najkrajšem času ne bo bistveno spremenilo, bomo zašli v resno krizo z vsemi posledicami. Ker smo v preteklosti znali najti

pot iz podobnih težav, lahko upamo, da bomo tudi sedaj zbrali dovolj moči za odstranitev vseh tistih problemov, ki jih lahko sami rešujemo.

Z. I.

PRIZADEVNO IN KRITIČNO

S SEJ SAMOUPRAVNIH ORGANOV TOZD MEHANSKE OBDELAVE

V drugi polovici aprila je dejavnost samoupravnih organov TOZD mehanske obdelave v primerjavi s prejšnjim zelo aktivnim obdobjem nekoliko pojenjala. V tem času beležimo štiri seje: komisije za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti, komisije za VPD, temeljne delegacije in delegacije DSP.

UREDITI URE ZA ŽIGOSANJE IN MERILA ZA MALOMARNEŽE

KOMISIJA ZA UGOTAVLJANJE KRŠITEV DELOVNIH OBVEZNOSTI IN IZREKANJE UKREPOV se je na zadnjih obravnavah ponovno srečala s problemom nedoslednega evidentiranja oziroma neevidentiranja prisotnosti z žigosnimi karticami. V TOZD mehanske obdelave se je odnos do teh kršitev delovnih obveznosti v zadnjem času močno zaostрил. Tak sklep je zavzel že delavski svet TOZD MO. Ze takrat je bila dana tudi pobuda, ki se je ponovila s sklepom komisije, da se s problemom spopadejo in poskušajo najti ustrežnejšo rešitev v železarni kot celoti, saj je enostransko reševanje problema v eni sami temeljni organizaciji nesmotrno.

Najprej je treba zares v vseh obratih in oddelkih usposobiti

ure, poskrbeti za rednejše vzdrževanje in za bolj vsestransko in bolj smotno uporabo sistema evidentiranja. V akcijo pa je potrebno še zlasti aktivno vključiti sindikat in druge družbenopolitične organizacije. Komisija za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti in izrekanje ukrepov v TOZD MO vsekakor smatra, da je enostranski boj za odpravo posameznih vrst ali pojavov kršitev neučinkovit. Ob dejstvu, da se tako do žigosanja kot do drugih kršitev delovnih obveznosti v posameznih delih železarne vzemajo zelo različni kriteriji, ima komisija tako močno vezane roke ali pa je vsaj v izredno težavnem položaju.

POMANJKLJIVOSTI JE ODLOČNO PREVEČ

KOMISIJA ZA VARSTVO PRI DELU je na 10. seji 28. aprila obravnavala poročilo republiške

ga inšpektorja za delo, sestavljeno ob rednem izvršnem pregledu TOZD mehanske obdelave v drugi polovici marca. V poročilu je nakazanih kup pomanjkljivosti v izvajanju varstvenih predpisov, urejenosti objektov ter delovnih priprav in naprav itd. Zaradi njih so bile nekaterim vodstvenim delavcem TOZD MO izrečene tudi mandatne kazni. Poleg tega je bilo organizaciji naloženo, da takoj oziroma v določenih rokih izvrši določene ukrepe. Med drugim: izdelati mora program saniranja pogojev dela za preizkuševalnico pnevmatičnih strojev; sanirati temperaturne razmere v prostoru lakirnice; pregledati delovna mesta, kjer se pojavlja večja količina plinov ali škodljivih hlapov in urediti primerno odsesavanje na teh delovnih mestih. V skladu s predpisi je treba urediti poseben prostor za polnjenje akumulatorjev; zagotoviti učinkovitejšo čiščenje zunanjih poti in cest in tako preprečiti nadaljnje onesnaževanje okolja; urediti kanalizacijo, garderobe, umivalnice, WC in podobno; na potrebnih mestih postaviti ograje in delovne odre; izdelati program sanacije skladišča za razrez materiala, s katerim se bo rešil problem normalne delovne temperature v prostoru; ustrezno pregledati in zaščititi vse električne stroje, ki so v uporabi ali v skladiščih in izključiti iz uporabe vse stroje, ki pogojev električne zaščite ne izpolnjujejo. Urediti je treba tudi predpisano zaščito vseh vrtečih se delov, brusnih kolotov, gredi, jermenic in podobno.

Med drugim se tudi zahteva dosledno izvrševanje vseh predpisov o uporabi zaščitnih sredstev in opreme na vseh delovnih mestih, kjer je to po zakonu in internih splošnih aktih predvideno. Tu gre zlasti za nošenje zaščitnih čelad, sredstev proti ropotu, zaščito dihalnih in drugih organov, nošenje rokavic, zaščitnih čevljev itd., skratka, vseh tistih sredstev, ki jih sicer imamo ali jih imamo možnost dobiti, vendar se še vse premalo uporabljajo. V bodočih splošnih aktih je treba tudi področje delovnega varstva bolj dosledno opredeliti.

Komisija za VPD je ugotovila, da so zahteve republiškega inšpektorja doslej ostale le na papirju. Zahtevala je, da izda direktor TOZD vodstvenim delavcem zadolžitve za odpravo ugotovljenih nepravilnosti. Prav tako je menila, da se morajo v ugotovitvah republiškega inšpektorja seznaniti tudi vodje delavnic, ne samo obratovodje.

TEMELJNA DELEGACIJA se je sestala na 13. redni seji 23. aprila in obravnavala gradivo

za 14. skupno sejo vseh zborov skupščine občine Ravne na Koroškem. Izvolila je tudi dva delegata za sejo skupščine. Potem ko so delegati na prejšnji seji ostro kritizirali neodgovoren odnos posameznikov, ki se sej nerodno udeležujejo, je bila sklepčnost na zadnji seji spet na zadovoljivi višini in upajo, da bo tudi poslej tako.

UPOŠTEVATI INTERES DELAVCEV

DELEGACIJA DELAVSKEGA SVETA PODJETJA se je sestala 30. aprila in se opredelila do gradiva za 14. sejo delavskega sveta Železarn Ravne, ki je bila 5. maja 1976. Poseben poudarek je bil dan obravnavi predloga plana naložb v osnovna sredstva za leto 1976 in predlogu razdelitve in združevanja sredstev sklada skupne porabe in poslovnega sklada po zaključnem računu za leto 1975, ki so bili v maju posredovani v razpravo in sprejem na delovne skupine oziroma zore delovnih ljudi.

Pri obravnavi predloga razdelitve sredstev sklada skupne porabe je delegacija nasprotovala predlogu, po katerem naj bi za potrebe rekreacije delavcev kupili kmetijsko posestvo na Suhem vrhu št. 5. Smatrala je, da bi bilo namenjena sredstva — 50 starih milijonov — bolje vložiti v usposobitev nekaterih že obstoječih objektov za rekreacijo, kamor se je že investiralo: npr. Bobrovo jezero ali podobno. Preden bi šli v nakup zemljišča, primerne za piknike ali drugačno rekreativno dejavnost, bi bilo treba ugotoviti mnenje večine delavcev v delovni organizaciji. Zato je delegacija sklenila, da se bo zavzela za predlog, naj se nakup posestva na Suhem vrhu zaenkrat odloži, namenjena denarna sredstva pa rezervirajo in investirajo tja, kjer bo izražen interes delovne skupnosti. Predlagala je, da se zadolži komisija za rekreacijo in šport pri svetu sindikata železarn, da z anketo ali na drug način ugotovi tovrstni interes delavcev.

Delegacija TOZD mehanske obdelave je na tej seji obravnavala vsa vprašanja z dnevnega reda 14. seje delavskega sveta podjetja, vendar se do nekaterih ni opredelila zaradi tega, ker nekateri predlogi niso vsebovali obrazložitve oziroma je bila obrazložitve preskopo podana. Zato je sprejela zahtevo, da mora biti gradivo za sejo delavskega sveta poslej bolj pripravljeno in obrazloženo, saj se do nepopolno obrazloženih predlogov ni mogoče opredeliti in zavzeti stališč.

Janko Dežman

Poslovodni organi, vodilni delavci in strokovne službe imajo v nekaterih primerih neodgovoren odnos do rokov, ki jih za reševanje določenih vprašanj postavijo delavski sveti ali ZDL. To so še posebej poudarili predsedniki v Železarni Ravne glede uresničevanja rokov za organiziranje TOZD in sprejema SS o delitvi osebnih dohodkov.

Glede slabosti pri sprejemanju, izvajanju in spreminjanju samoupravnih splošnih aktov predsedniki krivijo strokovne službe. Strokovne službe in še posebej pravniki ne storijo dovolj za sanacijo stanja, čeprav bi morali biti ravno oni iniciatorji in predlagatelji konkretnih rešitev.

Politični aktiv, ponekod pa tudi kolegij direktorja ima še vedno marsikje vlogo, ki mu ne pripada. Na teh organih se še vedno sprejemajo pomembne odločitve, ki se kasneje potrjujejo in izvajajo z avtoriteto posameznikov in ozkih skupin. Odbori delavske kontrole bodo prispevali k pravilni vlogi političnega aktiva, ki naj bo posvetovalna metoda poslovnega organa.

Predsedniki so opozorili na dejstvo, da v nekaterih DO o glavnih investicijah še vedno odločajo v ozkih krogih, da ni izvedena razdelitev premoženja med TOZD, da samoupravni organi niso ustrezno sestavljeni, da so v delavske svete izvoljeni vodilni oziroma vodstveni delavci TOZD itd.

Nadaljnje slabosti so:

— opaziti je tendenco, naj bi odbor delavske kontrole kontro-

liral le upravljanje, ne pa tudi vodenje,

— delavski sveti ukrepajo v »rokavicah« in marsikdaj nedosledno obravnavajo ugotovitve odbora delavske kontrole,

— v posameznih primerih je opaziti prikriti pritisk,

— še vedno so podatki težko dostopni,

— predvsem pa nekateri predsedniki menijo, da se možnost delovanja delavske kontrole ustavi na določenem nivoju oziroma da je določena struktura delavcev še vedno nedotakljiva.

Odbori se bodo sestajali po programu, vendar vsaj enkrat mesečno. Maja in junija bodo obravnavali naslednja vprašanja: kako zbor delovnih ljudi, delavski svet, izvršilni organi in poslovni organi kontrolirajo izvajanje lastnih sklepov. Odbor delavske kontrole bo predlagal ukrepe za doslednejšo kontrolo tistih, ki sklepe sprejemajo.

Odbori bodo ocenili odnos do družbenih sredstev v svoji sredini in izven nje. Opozorili bodo na konkretne primere nepravilnega odnosa do družbene lastnine ter predlagali v zvezi s tem ustrezne ukrepe. Predlagali bodo tudi, katerim občanom naj komisija za ugotavljanje izvora premoženja ugotovi izvor premoženja.

Kontrolirali bodo način obravnave in sprejemanja samoupravnih sporazumov ter družbenih dogovorov. Čimprej je treba izdelati in sprejeti pravilnik o delavski kontroli. Posebej velja povedati, da odbori delavske kontrole v samoupravnih interesnih skupnostih še niso zaživel.

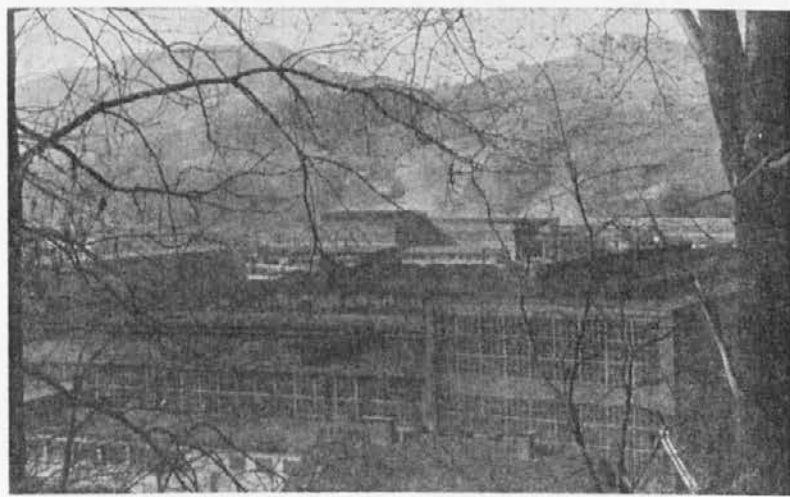
n. r.

Vse za boljše poslovanje

(Nadaljevanje s 1. strani)

smo v Informativnem fužinarju že govorili. Delavskemu svetu pa je bila na seji predlagana namenska razdelitev razpoložljivih sredstev. Po predlogu naj bi iz sredstev po zaključnem računu za lansko leto v poslovni sklad za potrebe obratnih sredstev namenili nekaj nad 39 milijonov din, v sklad skupne porabe za pokrivanje drugih potreb pa nekaj nad 89 milijonov din. Razpoložljiva sredstva sklada skupne porabe naj bi po predlogu namenili

za družbeno gradnjo stanovanj v letošnjem letu in poravnavo obveznosti, ki jih imamo iz tega naslova še iz lanskega leta. Sredstva naj bi nadalje uporabili za posojila za individualno gradnjo stanovanj, posojila za organizirano gradnjo stanovanj, nadaljnje urejanje in gradnjo toplovodnega omrežja, gradnjo druge jeditnice v železarni, nakup zemljišča za rekreacijske namene zaposlenih v železarni, bančne provizije, gradnjo dveh dodatnih počitniških hiš v Valovinah, za stroške izdelave

Nov pogled

PREDSEDNIKI ODBOROV DELAVSKE KONTROLE V OBČINI:

Odločneje odpravljati slabosti

POVZETEK IZ INFORMACIJE DRUŽBENEGA PRAVOBRANILCA SAMOUPRAVLJANJA

Predsedniki odborov delavske kontrole občine Ravne so se konec aprila na skupnih sestankih seznanili z opredelitvijo delavske kontrole v osnutku zakona o združenem delu, razčiščevali

vprašanja iz svojega dela, se dogovorili o nekaterih skupnih akcijah ter izvedli kratko anketo o doseganju delu.

Predvsem so opozorili na naslednje slabosti v OZD:

projektov, stroške vzdrževanja DTK, interkalarni obresti in plačilo anuitet od stanovanjskih kreditov, za stroške sprotnega vzdrževanja počitniškega doma, plačilo rente Močivnikov za odstopljeno zemljišče, za izdatke, določene s sindikalno listo, kot so: stroški jubilarov dela, dodatek za letni dopust in odpravnine ob odhodu v pokoj; za stroške brezplačnega letovanja zaposlenih v letošnjem letu, za dotacije družbenopolitičnim organizacijam železarn, delno nadomestilo OD vrhunskim športnikom, kritje stroškov za potrebe kulturne in informacijske dejavnosti, za razne izredne izdatke, ki jih vnaprej ni mogoče predvideti in z njimi razpolaga skupni odbor za splošne zadeve, ter za dodatna sredstva, ki naj bi jih letos železarna poleg sredstev, ki jih že izdajamo, še prispevala za gradnjo nove osnovne šole na Javorniku.

Predlagana razdelitev je bila že pred tem obravnavana na sejah nekaterih družbenopolitičnih organizacij železarn in skupnem odboru za gospodarjenje. Tako na predhodnih razpravah kot tudi na delavskem svetu na predlog razdelitve ni bilo posebnih pripomb; bile pa so pripombe in tudi delno deljena mnenja glede sredstev, ki naj bi jih namenili za nakup zemljišča za rekreacijske potrebe zaposlenih. Vsi razpravljalci so menili, da je prav, da v železarni načrtno pristopimo k pripravi in ureditvi posameznih rekreacijskih objektov, stališča pa so se razhajala glede lokacije, kjer naj bi take objekte uredili. Zaključeno je bilo:

— da si mora komisija za rekreacijo ogledati predlagano zemljišče. Z ugotovitvami in mnenjem komisije je treba dopolniti predlog, ki ga je nato v obravnavo in končno izoblikovanje predloga razdelitve sredstev treba posredovati delovnim skupinam.

— Predvideno postavko za nakup zemljišča v znesku 500.000 din je treba zmanjšati na 400.000 din. Znesek 100.000 se rezervira za predvideno sofinanciranje stanovanjske hiše v Podčetrtku, kjer bi železarna pridobila določeno število postelj, ki bi jih zaposleni lahko uporabljali za letovanje oziroma zdravljenje v tem kraju.

Poslovanje v prvih treh mesecih letošnjega leta

Rečeno je bilo, da z doseženimi poslovnimi rezultati v prvih treh mesecih letošnjega leta ne moremo biti zadovoljni. Povsod nekoliko zaostajamo za nalogami, ki smo jih sprejeli z gospodarskim načrtom, da pa je to najbolj občutno pri izvozu. Zmanjšalo se je povpraševanje po nekaterih naših izdelkih, zato v nekaterih obratih že čutimo pomanjkanje naročil. To pa ni primer za vse naše obrate, kar bo verjetno narekovalo potrebo po določenih začasni premestitvi zaposlenih v obrate, ki so zasedeni z naročili. V obratih, kjer čutimo pomanjkanje naročil, je treba čimprej dobaviti vse zaostanke. Ob vsem tem pa bo treba povečati delovno in tehnološko disciplino ter zaostri vprašanje zmanjšanja izmečka in izboljšanja izplesa. Verjetno ni utemeljenega opravičila, da je izmeček od 1,24 odst. v prvih treh mesecih lani posrel letos na 1,47 odst. Poleg vzrokov za tako stanje v železarni pa imajo seveda svoj vpliv,

predvsem na obseg skupne in blagovne proizvodnje ter realizacijo, zaostreni predpisi in nekoliko drugačno obnašanje drugih gospodarskih subjektov. Če so kupci pred nedavnimi železi kupiti vse in čim več, danes, ker je treba plačila zagotoviti, kupujejo samo tiste izdelke in tako količino, ki jo dejansko tudi potrebujejo. Da bi stanje v železarni, ki ni povsem zadovoljivo, lahko izboljšali, bo treba sprejeti določene ukrepe, ki pa jih bomo morali tudi izvrševati in upoštevati, ker bomo le tako lahko izpolnili pogoje za boljše poslovanje v naslednjem obdobju letošnjega leta.

Delavski svet je poročilo o poslovanju vzel na znanje in sklenil, da v celoti podpre sklepe in ukrepe, ki jih je s tem v zvezi že sprejel skupni odbor za gospodarjenje.

Družbeni dogovor o enotnih osnovah kadrovske politike

Delavskemu svetu je bil posredovan v razpravo in sklepanje predlog družbenega dogovora o enotno dogovorjenih osnovah kadrovske politike v občini Ravne. Dogovor v celoti upošteva osnove, ki so bile sprejete z resolucijo o kadrovske politiki v SR Sloveniji. Z njim naj bi uveljavili kadrovske politiko kot neločljiv sestavni del celotne samoupravne poslovne politike TOZD in OZD. Z dogovorom so določene osnove kadrovske politike, štipendiranje in pripravništvo, zaposlovanje, kriteriji ter pogoji razporejanja in imenovanja delavcev na vodilna delovna mesta, naloge kadrovske služb in dolžnosti podpisnikov družbenopolitičnih organizacij ter drugih interesnih skupnosti na tem področju. Treba je upoštevati, da smo v železarni zasnovale družbenega dogovora že upoštevali v sistemizaciji delovnih mest, nekatere določbe in zadeve pa že uredili v naših samoupravnih sporazumih o medsebojnih razmerjih v združenem delu.

Potem ko je bil predlog družbenega dogovora z vsemi zasnovami in določbami pojasnjen, je delavski svet brez posebne razprave sklenil:

— Železarna Ravne sprejema in pristopa k družbenemu dogovoru o enotnih osnovah kadrovske politike v občini Ravne na Koroškem.

Samoupravna interesna skupnost za PTT promet

Skupščina SR Slovenije je oktobra lani sprejela zakon o samoupravnih interesnih skupnostih za poštni, telegrafski in telefonski promet. Skladno z njim bodo ustanovljene območne samoupravne interesne skupnosti in SIS za PTT promet SR Slovenije. K območnim SIS naj bi kot uporabnice pristopile TOZD in OZD, v imenu drugih uporabnikov — občanov — pa krajevne skupnosti. Gre za to, da PTT podjetje predstavlja dejavnost posebnega družbenega pomena.

Ker je naša železarna precej velika uporabnica PTT storitev, je bilo zato predlagano, da pristopimo k območni interesni skupnosti za PTT promet v Mariboru in skupni interesni skupnosti za PTT promet v Ljubljani, da sprejmemo oba samoupravna sporazuma in izvolimo naše delegate, ki se bodo udeležili občinske konference delegacij, na ka-

teri bodo izvoljeni predstavniki za organe območne PTT skupnosti v Mariboru. Mnenja o predlogu so bila na seji deljena, vendar je delavski svet, potem ko so bila nekatera odprta in sporna vprašanja razčiščena, po razpravi sklenil:

— Železarna Ravne, ki jo sestavljajo TOZD metalurške proizvodnje, TOZD mehanske obdelave, TOZD tovarna rezalnega orodja Prevalje in delovna skupnost skupnih služb, pristopa k območni in republiški samoupravni interesni skupnosti za PTT promet.

— S pristopom železarna Ravne v predlaganem besedilu sprejema samoupravni sporazum o ustanovitvi območne SIS za PTT promet v Mariboru in samoupravni sporazum o združitvi SIS PTT promet SR Slovenije.

— V občinski konferenci delegacij SIS za PTT promet za področje združenega dela se izvolijo: Franc Gostenčnik iz TOZD metalurške proizvodnje, Franc Uršnik iz TOZD mehanske obdelave, Jožica Zdrčnik iz TOZD TRO Prevalje in inž. Franc Rus iz delovne skupnosti skupnih služb.

Med zadevami, ki niso bile vnaprej opredeljene z določenim dnevnim redom, je delavski svet razpravljal o odstopu in zamenjavi dveh stanovanj med železarno in GP Koroški zidarji, TOZD Stavbenik Prevalje, o članstvu v inštitutu za delo pri pravni fakulteti v Ljubljani, o pristopu k samoupravnemu sporazumu o sodelovanju in združevanju dela med TOZD TRO Prevalje in blagovno hišo v Beogradu ter imenoval razpisno komisijo za razpis vodilnega delovnega mesta ravnatelja Šolskega centra Ravne na Koroškem. V zvezi z zadevami, ki so bile obravnavane, je sklenil:

Da se omogoči dograditev nove poslovne zgradbe na Prežihovi ulici na Ravnah in reši stanovanjski problem lastnika stanovanjske hiše in drugih objektov, ki jih je v zvezi z gradnjo treba porušiti, se odobri:

— da Železarna Ravne odstopi GP Koroški zidarji, TOZD Stavbenik Prevalje v stanovanjski hiši na Prežihovi ulici 13 Ravne na Koroškem dve družinski stanovanji, in sicer v pritličju levo in v prvem nadstropju levo v izmeri 70,51 m², v kateri so vračunani skupni prostori in naprave, ki spadajo k uporabi stanovanja, s pogojem, da GP Koroški zidarji, TOZD Stavbenik Prevalje, za preselitev družin, ki sedaj stanujejo v pritličju in prvem nadstropju te hiše, v novo zgrajenem stanovanjskem bloku ob Suhi odkupi in da v prvem nadstropju na razpolago dve družinski stanovanji, in to eno trisobno v izmeri 74,85 m², in eno dvosobno v izmeri 53,58 m².

Za urejevanje določenih zadev, predvsem s področja medsebojnih razmerij v združenem delu, tako Slovenske železarn kot Železarna Ravne sodelujejo z inštitutom za delo, ki je ustanovljen pri pravni fakulteti v Ljubljani. Za svoje člane nudi inštitut razne usluge in delo, ki ga opravi z določenimi bolj ugodnimi pogoji, medtem ko morajo druge OZD take usluge plačati po polni ceni. Pa tudi sicer je prav, da bi imele Slovenske železarn in naša železarna z inštitutom tesnejšo povezavo. Po pojasnilu ustreznega

predloga je delavski svet brez posebne razprave sklenil:

— predlagati je delavskemu svetu Slovenskih železarn, da Slovenske železarn Ljubljana kot SOZD pristopijo v članstvo inštituta za delo pri pravni fakulteti v Ljubljani.

TOZD TRO Prevalje s trgovskim podjetjem Blagovna hiša Beograd sodeluje že približno šest let oziroma ta hiša razen pil redno kupuje tudi nekaj drugega orodja. Letni promet znaša približno 2 milij. din. Blagovna hiša v Beogradu je vsem TOZD in OZD, ki z njo poslovno sodelujejo, posredovala samoupravni sporazum o sodelovanju in združevanju sredstev in dela. O predlogu, da TOZD TRO Prevalje pristopi k sporazumu, je razpravljala njihov delavski svet in se z njim strinja. Ker se za pristop potrebuje soglasje železarn, je bilo predlagano, da se pristop in podpis samoupravnega sporazuma odobri. Po pojasnilu predloga je bilo sklenjeno:

— Železarna Ravne se strinja in soglašja, da TOZD tovarna rezalnega orodja Prevalje pristopi in podpiše samoupravni sporazum o sodelovanju ter združevanju sredstev in dela med TOZD proizvodnih dejavnosti in TOZD Blagovna hiša Beograd iz Beograda.

— Za podpisnika sporazuma, ki bo istočasno tudi član skupščine podpisnikov sporazuma, se imenuje Franc Godec, v. d. prodaje TOZD TRO Prevalje.

Delavski svet je bil seznanjen, da je sedanjemu ravnatelju Šolskega centra Ravne na Koroškem potekla doba, za katero je bil na to delovno mesto imenovan in da mora železarna kot ustanoviteljica šolskega centra skladno s 56. in 57. členom zakona o srednjem šolstvu razpisati delovno mesto in imenovati razpisno komisijo. Delavski svet je s tem v zvezi sklenil:

— imenuje se komisija za razpis vodilnega delovnega mesta ravnatelja šolskega centra Ravne na Koroškem. V komisijo se imenujejo: inž. Vlado Strahovnik za predsednika ter inž. Vlado Macur in Franc Vreš za člana. Razpis delovnega mesta je treba objaviti v časopisu Prosvetni delavec. V njem je treba navesti tudi razpisne pogoje, da mora imeti kandidat VS izobrazbo pedagoške smeri, najmanj pet let delovnih izkušenj ter potrebne moralnopolitične in organizacijske sposobnosti. Komisija mora tako razpis kot tudi zbiranje prijavi časovno uskladiti, tako da bo predlog o izbiri kandidata posredovan v odločanje delavskemu svetu železarn najpozneje do konca junija letos.

DEMOKRITOVA MODROST

Dolžnost je govoriti resnico, ne pa veliko.

Beseda je senca dejanj.

Hudo je biti podložen manj vrednemu.

Do razuma ne privede čas, temveč pravočasna vzgoja in narava.

Odgovornost za izpolnjevanje delovnih obveznosti

IZ OSNUTKA ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Zakon o združenem delu govori, da so delavci medsebojno in osebno odgovorni za vestno izpolnjevanje delovnih in drugih obveznosti v združenem delu. Odgovornost je disciplinska in materialna.

Zanimivo je, da se tretira v zakonu kot hujša kršitev delovne obveznosti in se postavlja na prvo mesto neizpolnitve ali nevestno, nepravočasno in malomarno izpolnjevanje delovnih in drugih obveznosti. V našem, sedaj veljavnem samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih te kršitve nimamo direktno opredeljene oziroma citirane, čeprav so našteje mnoge manjše ali manj pomembne kršitve.

Pomembna novost, ki jo zakon o združenem delu na tem področju prinaša, je tudi možnost, da se kršilcu delovne obveznosti poleg že sedaj običajnih ukrepov, kot so: opomin in javni opomin, razporeditev na drugo delovno mesto in prenehanje delovnega razmerja, izreče tudi denarna kazen. Izrek denarne kazni pa bo možen le za naslednje konkretno navedene hujše kršitve delovnih obveznosti oziroma druge kršitve delovne discipline: neizpolnjevanje ali malomarno, neredno ali nepravočasno izpolnjevanje dela, zaradi česar se ogroža življenje ali varnost ljudi ali materialnih dobrin večje vrednosti; opustitev ukrepov za varstvo delavcev pri delu ali nezadostni ukrepi za njihovo varstvo ali kršitev njihovih samoupravnih pravic; zloraba položaja ali prekoračitev danega pooblastila; dajanje napačnih podatkov, s čimer se delavca prevara glede njegovih pravic; povzročanje pretepa ali nereda v temeljni organizaciji; kršitev poslovne, vojaške ali druge tajnosti, določene z zakonom ali samoupravnim sporazumom; neizpolnjevanje oziroma neredno ali nepravočasno izpolnjevanje zadev, ki so posebnega družbenega pomena.

Za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti in drugih kršitev, ugotavljanje odgovornosti ali izrekanje ukrepov za te kršitve se v temeljni organizaciji ustanovi disciplinska komisija. Doslej je bila taka komisija kolektivni izvršilni organ delavskega sveta, v bodoče pa bo neposredno izvoljena, enako kot delavski svet ali organ delavske kontrole.

Zakon dopušča možnost, da ima lahko več temeljnih organizacij v delovni organizaciji skupno komisijo, ki je sestavljena iz neposredno voljenih predstavnikov vseh temeljnih organizacij v delovni organizaciji. Določeno število članov disciplinske komisije, vendar ne več kot četrtina celotnega števila članov, morajo biti osebe izven delovne organizacije. Te prav tako volijo delavci na predlog zbora združenega dela skupščine občine, v kateri je temeljna organizacija, po enakem postopku kot ostale notranje članice. Omenjena novost je uvedena

zaradi izkazane potrebe po učinkovitejši zaščiti pravic delovnega človeka.

Zakon nadalje določa, da so lahko predlagatelji postopka: delavski svet, individualni poslovodni organ ali predsednik kolegijskega poslovodnega organa, organ samoupravne delavske kontrole, sindikat ter pristojni organ družbenopolitične skupnosti. Iz rečenega je torej razvidno, da se je nivo predlagateljev postopka močno dvignil. Iz tega in iz dejstva, da sodelujejo pri delu disciplinske komisije tudi zunanji predstavniki, sledi, da bo treba v

osnovi spremeniti tudi način in kriterije prijavitelja ter poiskati že večkrat omenjene druge samoupravne oblike razreševanja problemov in razčiščevanja dilem, ki se v razvijajoči se samoupravni družbi neprestano pojavljajo.

V naši delovni skupnosti so še sorazmerno zelo pogosti pojavi netovariškega in neodgovornega ravnanja, prepiri in fizični obračuni ipd. Za take in mnoge druge podobne kršitve bi bilo najbrž mnogo bolj primerno, da bi jih reševali po bolj demokratični poti, s poštenim in konstruktivnim dialogom med člani delovne skupnosti, na sestanku samoupravne delovne skupine ali v drugi obliki. Verjetno sploh ni dileme, katera pot je bolj učinkovita. Neka v osnovi zdrava sredina pa na posameznika vsekakor lahko prej in bolj učinkovito vpliva kot katerikoli disciplinsko izrečeni ukrep.

Janko Dežman

Pomoč prizadetim zaradi potresa

V četrtek, 6. maja, je, kot je znano, močan potres opustošil Furlanijo in Julijsko krajino. Potres, ki smo ga čutili tudi pri nas, je posebno močno prizadel tudi kraje v tolminski in novogoriški občini, kjer je povzročil zelo veliko gmatno škodo. Po podatkih, ki jih posredujejo sredstva javnega obveščanja, je ostalo brez strehe več kot tisoč družin.

Republiški odbor SZDL je že pozval vse delovne in druge organizacije, da čimprej izpolnijo svoje obveznosti iz naslova solidarnosti in v okviru svojih možnosti tudi drugače pomagajo prizadetemu prebivalstvu.

O tem, kako naj se tudi naša železarna vključi v solidarnostno akcijo pomoči, je s predstavniki družbenopolitičnih organizacij železarne razpravljala skupni odbor za gospodarjenje na izredni seji 12. maja. Enotno je bilo ugotovljeno, da je prav, da naša železarna poleg sredstev, ki jih bomo prispevali iz naslova dela za dan solidarnosti, ki se zbirajo na nivoju republike, prispeva namensko za prizadete prebivalce na Tolminskem dodatna sredstva.

Dogovorjeno je bilo, da bo železarna kot enkratno dodatno pomoč iz še nerazporejenih sredstev sklada skupne porabe prispevala 400.000 din. Katere naše predvidene potrebe bomo v sredstvih sklada skupne porabe zmanjšali za navedeni znesek, se bomo dogovorili na javni razpravi o predlogu razdelitve sredstev sklada skupne porabe.

-et

Dohodkovni odnosi med bodočimi TOZD

(Nadaljevanje s 1. strani)

— združevanje sredstev za vlaganje v družbeni standard,
— zagotavljanje solidarne pomoči TOZD, ki so zašle v nerentabilno poslovanje, če so dani pogoji, da se s tako pomočjo te težave premostijo.

Osnovna načela pri oblikovanju dohodkovnih odnosov so:

— da spodbujajo vse TOZD k boljšemu gospodarjenju,

— da ob enaki učinkovitosti vložnega dela in izkoriščanja družbenih sredstev zagotavljajo približno enake rezultate gospodarjenja vsem TOZD,

— da v primerih, ko zaide neka TOZD v nerentabilno poslovanje in so dani pogoji za izboljšanje, pomagajo vse druge TOZD solidarno z odstopanjem sredstev premostiti težave,

— da se družbena sredstva čim racionalneje izkoriščajo in da dosežemo optimalne učinke gospodarjenja v okviru delovne organizacije oziroma SOZD.

Pri prometu blaga in storitev med TOZD, ki imajo pretežno prodajo zunaj delovne organizacije ali SOZD, se uporabljajo dogovorjene cene. Te so lahko ena-

ke kot za prodajo drugim delovnim organizacijam oziroma nižje ali višje. Dogovorjene cene se oblikujejo z dogovorom na podlagi pričakovane cene za izdelek na trgu zunaj delovne organizacije in predkalkuliranih stroškov za ta izdelek ob upoštevanju

normalnih proizvodnih učinkov ter standardnih normativov za vse elemente stroškov. Cene se vedno dogovarjajo vnaprej, in sicer pred pričetkom proizvodnje.

Pri prometu blaga in storitev med TOZD, ki menjajo blago pretežno ali izključno v delovni organizaciji, se oblikuje začasno dohodek na podlagi planskih cen izdelkov. Ob koncu obračunskega obdobja pa se ugotovi skupno doseženi dohodek v TOZD in se razdeli po vnaprej dogovorjenih merilih. Tak primer je pri nas npr. TOZD jeklarne v povezavi z jeklolivarno, valjarno in kovačnico.

Pri dohodkovnih odnosih med proizvodnimi in storitvenimi TOZD izhajamo s stališča, da so proizvodne TOZD prenesle zaradi ekonomičnosti poslovanja nekatere poslovne dejavnosti na storitvene TOZD in tudi ustrezen del teh sredstev. Sredstva, ki jih storitvene TOZD prejemajo od proizvodnih, morajo biti tesno vezana na ustvarjeni dohodek proizvodnih TOZD tako pri dobrem kot pri slabem poslovanju. Boljši ali slabši poslovni uspeh proizvodnih TOZD je v veliki meri odvisen od kvalitete, hitrosti in cenenosti storitev storitvenih TOZD oziroma njihovih informacij. Storitvene TOZD, ki obdelujejo informacije, lahko npr. s kvalitetno in hitro izdelano kalkulacijo ali obračunom omogočijo samoupravnim in poslovodnim organom TOZD, da se pravilno odločijo o ukrepih za nadaljnje poslovanje in s tem omogočijo boljše rezultate.

Pri prometu storitev med proizvodnimi in storitvenimi TOZD se oblikuje začasni dohodek storitvenih TOZD na podlagi planskih cen. Ob koncu obračunskega obdobja pa se ugotovi skupno doseženi dohodek v proizvodnih TOZD in se razdeli med proizvodne in storitvene TOZD po vnaprej dogovorjenih merilih.

Ko smo osnovali sedanje TOZD, smo največjo skrb namenili prav oblikovanju dohodkovnih odnosov. Tudi pri snovanju novih TOZD smo kot enega važnih elementov upoštevali možnost oblikovanja dohodkovnih odnosov med bodočimi deli delovne organizacije. S pridobljenimi izkušnjami in informacijami, ki smo jih v tem obdobju zbrali, upamo, da nam uveljavitev dohodkovnih odnosov tudi med večjim številom TOZD ne bo predstavljala nepremagljivih ovir.

Brstje v železarni

DELAVEC V PROCESU PLANIRANJA

V članku »Za usklajeno družbeno planiranje«, Informativni fužinar št. 5, je tov. Bezjak pisal o uveljavljanju družbenega planiranja v TOZD, OZD in SOZD Slovenske železarnice. Ker je bilo pri tem malo povedano o vlogi delavca kot temeljnega nosilca planiranja, smo naprosili za razlago te teme tov. Žnidarja, direktorja sektorja za gospodarjenje. Objavljamo jo v celoti in se zanjo zahvaljujemo.

VAŽNE SO DOBRE OSNOVE

Začetek vsakega letnega plana predstavljajo cilji, osnove oziroma smernice, ki jih s planom želimo doseči. Predlog plana pripravijo poslovodni organi. Smernice morajo biti usklajene z družbenoekonomsko politiko SFRJ in SRS, s sprejetim srednjeročnim načrtom razvoja občine in s petletnim načrtom razvoja železarnice. Upoštevati morajo načrtovano rast družbenega proizvoda, produktivnost, politiko OD, zaposlovanje ter usmeritve razvoja družbenega standarda v širšem smislu.

Vsi ti cilji potrebujejo materialno podlago — dohodek. Navezani na pogoje TOZD in OZD so torej sestavni del izhodišč oziroma predloga plana, ki ga poslovodni organ predloži v razpravo delavcem in samoupravnim organom.

Široka razprava, v katero se vključijo tudi družbenopolitične organizacije, prinese dodatne predloge oziroma spremembe. Po njej delavski sveti te osnove plana sprejmejo.

Osnove vsebujejo tudi cilje, ki jih želimo doseči v osebnem in družbenem standardu ter za koliko moramo povečati produktivnost in rentabilnost oziroma ekonomičnost poslovanja, da bi tak standard dosegli. Izkoriščanje kapacitet je tudi zajeto pa znižanje izmečka ter izboljšanje izplena, prav tako koliko naj naložimo v osnovna sredstva, za katere proizvode se naj odločimo, kako usmerimo sredstva, za katere proizvode se naj odločimo, kako usmerimo prodajo doma in na tujem, kakšna naj bo naša finančno ekonomska politika, kako naj izobražujemo kadre, kako študentiramo pa kako naj izboljšamo organizacijo poslovanja in upravljanja.

Te osnove, sprejete od samoupravnih organov, predstavljajo obveznost za strokovne službe pri izdelavi posameznih letnih planov.

DELEŽ DELAVCA PRI PLANIRANJU

S tem ko delavec razpravlja o teh ciljih, lahko v to fazo planiranja vključi svoje izkušnje, znanje in misli. Je pa tudi njegova dolžnost, da ustvarjalno sodeluje pri tem, kar želimo doseči najboljše. Ko delavec išče tiste elemente, ki vodijo k večjemu dohodku in boljšemu poslovanju, izhaja pri tem iz svojega delovnega okolja oziroma obrata, ki ga dobro pozna. Ker pa v razpravi sodelujejo delavci iz vse delovne organizacije, je v tem poročilo, da bo tudi vse zajeto.

Tako npr. služba HTV predlaga povečano skrb za varno delo, vzdrževalci preventivno vzdrže-

vanje strojev, drugi spet o izobrazbi, rekreaciji ali kulturi za delavce. V tej fazi odločajo tudi o stopnji amortizacije.

S tem dajejo delavci sugestije, kaj vse je treba vgraditi v plan za doseg zaželenih ciljev. Seveda pa se je treba zavedati, da so sprejemljive le realne zahteve.

Za uresničitev postavljenih ciljev pa je potreben dohodek. Dosežemo ga lahko le s proizvodnjo, ki bo rentabilna in jo bo trg pripravljen kupiti ter plačati.

DELEŽ STROKOVNIH SLUŽB

Na podlagi sprejetih osnov strokovna služba za plan organizira izdelavo letnih planov v posameznih pristojnih službah. Tako npr. prodajna služba izdelava plan prodaje izdelkov po količini, vrednosti, trgih itn. Istočasno priprava proizvodnje skupaj z obratovodstvi izdelava plan proizvodov glede na obstoječe kapacitete. Iz teh dveh planov napravi centralna planska služba uskladen plan, v katerem so upoštevane tako kapacitete kot možnosti prodaje in najboljše zasedenost vseh obratov. Vse te uskladitve morajo pomeniti optimalno dosegljive rezultate dohodka na ravni delovne organizacije.

Ko so ti plani sprejeti, potrebujemo (z upoštevanjem produktivnosti) plan števila zaposlenih

po obratih in vsej delovni organizaciji. Iz tega izhaja plan OD, ki pa mora biti spet uskladen z doseženo produktivnostjo.

Na podlagi planirane proizvodnje se izračuna tudi plan nabave surovin — starega železa, ferolegur, peskov, elektrike, plina itd.

Vsi ti plani so potem podlaga za izdelavo finančnega plana, s katerim se planira celoten dohodek, ki je odvisen od količine in vrste prodanih proizvodov, dohodek, ki je odvisen od planiranih stroškov in amortizacije, ter čisti dohodek, ki je odvisen od planiranih OD, prispevkov in samoupravno dogovorjenih dajatev. Izdelajo se še drugi plani, ki so vsi izvedeni iz naštetih.

Tako izdelan plan kot celoto predložijo poslovodni organi v razpravo in sprejem samoupravnim organom. Naloga teh je tudi, da ugotovijo, ali so bila upoštevana vsa izhodišča. Če je tako, ga sprejmejo.

CILJ PRIHODNOSTI — PLAN V VEČ VARIANTAH

Sedanji način ročne izdelave zahteva zelo veliko časa, zato je možno kompleksen plan izdelati le v eni varianti. Šele izdelava planov z računalnikom bo omogočila, da bomo v istem časovnem obdobju lahko izdelali plan v več variantah (npr. različni izbor izdelkov, različna produktivnost, število zaposlenih, različno izkoriščanje kapacitet). S tem pa bodo delavci tudi v tej fazi poleg ugotavljanja, ali so bile v planu upoštevane predlagane osnove, imeli možnost odločanja o najboljših variantah.

Da pa bi z računalnikom lahko izdelali plan, moramo prej obdelati vse druge posamične naloge, ker je plan v bistvu sinteza vseh informacij poslovanja. Na tem v železarni delamo in k temu cilju težimo.

M. K.

Kmalu bo zeleno

3. Za vsa razpisana vodilna delovna mesta bo prijave obravnavala najprej naša organizacija ZK, nato pa še kadrovska komisija pri konferenci ZK ŽR. Za razpisana vodstvena delovna mesta bo prijave obravnaval samo sekretariat ZK TOZD TRO.

4. Stalno bomo spremljali moralno politične kvalitete naših vodilnih in vodstvenih delavcev ter razpravljali o njih.

5. Doseči moramo, da bodo na sestankih sodelovali vsi komunisti in da bomo skupno pripravili problematiko za obravnavo na naslednjem sestanku.

6. Ker predvidevamo, da bo pilarna samostojna TOZD, mora biti naš cilj, da tam formiramo aktiv, če že ne osnovne organizacije. V to akcijo bomo vključili tudi vodilne ljudi v pilarni.

7. Naša stalna skrb mora biti pomlajevanje članstva. V to akcijo bomo vključili tudi mladinsko organizacijo, ki nam bo pripravljala predloge za potencialne kandidate. Prizadevali si bomo, da bomo prve kandidate za sprejem pripravili že do 25. maja t. l.

8. Bolj kot doslej moramo okrepiti povezavo z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi v TOZD, predvsem s samoupravno delavsko kontrolo.

9. Skrbeti moramo za doslednejše izvajanje ustavnih načel in krepitev samoupravljanja. Da pa bomo to lahko izvedli, moramo sodelovati pri kandidiranju novih članov za samoupravne organe.

10. Redno bomo spremljali gospodarjenje v TOZD, strokovne službe pa nam bodo v ta namen dostavljale ustrezne podatke.

11. Skrbeli bomo za organizirano izobraževanje komunistov, pri čemer bomo iskali povezavo z organizacijo ZK ŽR in občinskimi komiteji ZK. Ob tem pa se mora vsak komunist tudi individualno izobraževati.

12. Ne smemo dopuščati grupških delovanj, ampak poskrbeti, da bodo samokritične razprave in ocene podane na organiziranih sestankih.

Ivanka Prislan

Delo samoupravnih organov TOZD TRO

Aprila so imeli samoupravni organi v TRO vrsto sej. Tako se je delavski svet sestel dvakrat, komisija za medsebojna razmerja trikrat, komisija za delavsko kontrolo pa enkrat. Iz gradiva teh sej navajamo predvsem za to TOZD specifične teme.

Da bi zmanjšali število nesreč pri delu, je delavski svet predlagal naslednje ukrepe:

— dosledno bodo upoštevali pravilnik o nošenju osebnih zaščitnih sredstev in pravilnik o varstvu pri delu;

— za delavce, ki varnostnih predpisov ne spoštujejo, bodo izvajali sankcije, ki so navedene v samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih delavcev;

— nezaščitene dele strojev in okvare bodo sproti odpravljali, da bo nesreč čimmanj, in se zavedati, da bo zmanjšanje števila nesreč pri delu v dobro nas vseh.

Komisija za medsebojna razmerja je sprejela sklep o name-

stitvi delavk v odpremni skladišču, kjer je zaradi prehoda na avtomatsko obdelavo podatkov več dela. Predlagala je še, naj bi sodelavci, ki so nepravilno prekinili šolanje, poravnali stroške šolanja.

Komisija za delavsko kontrolo je obravnavala reklamacije, obračunavanje OD, plan reprezentance in potnih stroškov za letos.

SKLEPI LETNE KONFERENCE ZK TOZD TRO — OSNOVA ZA DELO

1. Glede na to, da delo naše organizacije v pretekli mandatni dobi ni bilo najbolj dobro ocenjeno, bomo pregledali vse sklepe, ki so bili sprejeti v tem obdobju in poskrbeli za realizacijo tistih, ki so še aktualni.

2. O vseh zadevah, ki so širšega družbenega interesa ali pomembne za TOZD, bo pred razpravo na zborih delovnih ljudi ali na delavskem svetu razpravljala organizacija ZK.

Boj in revolucionarnost — to je mladost

Mladinska organizacija vedno znova poskuša ovrednotiti svoj odnos do negativnih procesov in pojavov v širši družbi. Mnogo je bilo zablod v preteklosti, izhajale pa so iz napačne opredelitve vloge mladih, tako tistih, ki vidijo v mladih izključnega nosilca revolucionarnih sprememb ali udarno silo delavskega razreda, kot onih, ki menijo, da mladi ljudje niso opravili revolucionarnega izpita v oboroženem boju za nacionalno in razredno osvoboditev. Mladi ljudje so sestavni del tistih sil, ki vnašajo žar in upornost v vse oblike boja in zato se ne moremo vdajati iluzijam, da mladina kot izdvojena struktura sama po sebi ustvarja svojo zavest, vizijo družbenega razvoja, ki naj bi bila istočasno zavest in vizija delavskega razreda. Zavedati se moramo, da ni družbenega problema, ki ne bi zadeval položaja in življenjske prihodnosti mladine, enako kot ni mladinskega vprašanja, ki ne bi bilo hkrati širše družbeno vprašanje, tako torej tudi stvarni interesi mladih ne morejo biti zunaj interesov delavskega razreda, marveč so dolgoročni in zgodovinski interesi delav-

skega razreda istočasno interesi vseh mladih ljudi.

Res pa je, da se mladi ljudje hitreje aktivirajo, hitreje prevzamejo revolucionarne ideje, niso obremenjeni s tradicijami in — dovtetnejši so pri zavračanju negativnih ideoloških pojavov; v njihovi zavesti se močneje odražajo vplivi različnih družbenih tendenc.

Vloga mladinske organizacije mora torej biti v resnični socialistični zavzetosti, revolucionarnosti, kritičnosti — tudi do sebe — in v boju zoper oportunistem, zoper karierizem, podpihivalno in dvolično delovanje, forumsko delo...

Odnos mladih do družbenega dogajanja mora biti aktiven in samostojen, zato pa je treba načrtno razvijati teoretično idejno-politično delo, ki naj se prepleta z družbeno prakso. Vodstva in komunisti v ZSMS morajo biti tisti dejavnik, ki nosi odgovornost za krepitev idejnih jeder, ki naj potem oblikujejo marksistično usmerjena stališča za poseg v izboljšanje družbenih razmer in odnosov.

bodo tukaj srečevali različni interesi mladih iz različnih OO. Seveda učinkovitost takega krajevnega sveta ne bo odvisna samo od sodelovanja vseh omenjenih OO, ampak od razumevanja in podpore vseh drugih DPO in društev, predvsem pa od same KS. Ta oblika povezovanja mlade generacije v KS je bistvena in tudi edinstven prispevek ustavnemu preoblikovanju KS. Temu primerno bi tudi morali pristopiti k ustanavljanju teh svetov in jim z ustanovitvijo zagotoviti tak položaj, ki jim bo omogočal enakopravno vključitev v delo KS. Naša naloga naj bi bila, da pojasnimo vsem sredinam pomen in položaj krajevnega sveta, ki ga zdaj po različnih sredinah tudi različno pojmujejo. Tudi naš odnos do nekaterih OO je včasih čuden in kaže, da je v delu nekaterih naših OO še vedno prisoten vpliv posameznikov, ki gojijo težnjo po uveljavitvi in zato vztrajajo na zaprtosti OO. S tem pa koristijo samo onim, ki mislijo, da je mladinska organizacija le drugorazredna.

Menim, da je pot, ki smo si jo zastavili, pravilna, manjka nam samo več energije in odločnosti, da se postavimo po robu tistim, ki morda zavedno ali pa samo zaradi neznanja ovirajo ustanovitev teh KS.

V bodoče bomo morali prav osnovnim organizacijam iz KS posvetiti mnogo večjo pozornost, kot smo jo doslej. Drugače se nam lahko prav hitro zgodi, da bi nam temeljna celica organizacije mladine zamrla ali pa vsaj enako stagnirala, kakor sedaj stagnirajo mnoge OO v KS. Mislim, da se

Vloga in naloge mladih v krajevni skupnosti

Vključevanje mladih iz KS je kritično področje delovanja ZSMS. Ne moremo biti zadovoljni z vključevanjem mladih iz družbenopolitičnih organizacij in društev, ker tega vključevanja praktično doslej še ni bilo. Vsi poizkusi, ki so bili storjeni v tej smeri, so prihajali od občinske konference, medtem ko ugotavljamo, da na naše sugestije ni bilo zadovoljivih odmevov. Še kar naprej ugotavljamo, da probleme mladine ponekod jemljejo površno in brez pravega posluha za vprašanja mladih. Prav ta pasivnost društev in tudi krajevnih skupnosti je tolikšna, da je ovira za naše delo, da še vedno nismo prodrli v bistvo problema. Ta pa je, da bi osnovna organizacija v krajevni skupnosti postala resnično enakovreden partner vsem drugim političnim organizacijam in kot taka tudi imela pravico enakovredno nastopati tako pred KS, kakor tudi na vseh drugih področjih, kjer se mora čutiti vpliv nas mladih.

vsi premalo zavedamo. Krajevni svet bi naj bil in tudi mora biti šola delegatskih odnosov v smislu konference delegatov OO v KS. To je toliko pomembnejše, ker se

Temu je bila v veliki meri kriva tudi naša razdrobljenost. Posamezne osnovne organizacije v krajevnih skupnostih so sicer pogosto terjale svoje pravice ali bolje rečeno: poskušale so si zagotoviti vse pogoje za normalno delo — take, ki so zapisane v našem statutu. Zato je potreba po ustanovitvi krajevnih svetov, ki bodo združevali vse osnovne organizacije v posameznih KS, postala tudi pri nas nujnost, ki se je pa še

Ruševine

moramo tega zavedati tudi vsi mi, ki nosimo vsak po svoje del krivde za tako stanje. Krivda je v tem, ker se vse premalo vključujemo v naše OO v KS, ki bi jim lahko s svojimi izkušnjami bili v veliko pomoč.

Moramo poudariti tudi vlogo mladih komunistov, ki v veliki večini tudi samo čakajo, da bo neka OO iskala pomoč pri njih, sami pa za odpravo slabosti ne store nič, četudi bi kot komunisti morali imeti pred očmi svoje naloge, ki so jih dolžni izvrševati. Ni naključje, da vodstev OO ne zasedajo komunisti in tako smo tudi zaradi tega mnogokrat priče razpadu posameznih osnovnih organizacij ali vsaj mrtvilu, ki je v bistvu enako razpadu.

Mnogo stvari je v delu OO KS neuspešnih. Tako je tudi sodelovanje z drugimi političnimi organizacijami takšno, da ga ne moremo v nobenem primeru imenovati uspešno. Še najbolj se mladi povezujejo z delom krajevnih konferenc SZDL, vendar se tudi opaža, da sloni to sodelovanje bolj na izvrševanju programov posameznih KK SZDL, kot je npr. pomoč pri raznih praznikih in prireditvah. Manj se to sodelovanje nanaša na politično delo. Tu bomo nedvomno morali v kratkem s skupnimi

močmi poiskati tiste točke, ki bodo skupne nam vsem. To tembolj, ker je interes za odpravo napak obojestranski in praktično ni ovire, da to sodelovanje ne bi potekalo v redu.

Problem informiranja je tudi pereč, ne samo v posameznih OO, kjer ga pravzaprav sploh ni, marveč tudi na nivoju OK, kajti prav od tod izhaja vsa neučinkovitost na tem področju. Pomenu informiranja posvečamo premalo pozornosti prav mi, ki bi morali že zaradi boljše organizacije dela in pravočasnega informiranja iz posameznih sredin tudi pravočasno pristopiti k reševanju napak tedaj, ko je to še možno.

Komisije, ki jih imamo po OO, so praktično samo na papirju. Nisem daleč od resnice, če trdim, da po naših OO deluje komaj 10 % komisij. To je velika hiba OO.

Namerno sem se ognil problemu prostoro in finansiranja, ker so to vprašanja, ki se vlečejo kot jara kača nerešeni še izpred kongresa. Vsekakor pa je treba poudariti veliko vlogo, ki jo imajo osnovne organizacije po krajevnih skupnostih, kajti premalo se zavedamo, da je prav OO iz KS temeljna celica delovanja mladih.

Rudi Mlinar

Informacija o glasbeni mladini

Glasbena mladina Slovenije, kolektivni član ZSMS v okviru SZDL, je član Muzičke omladine Jugoslavije in obenem član Mednarodne organizacije glasbene mladine (FIJM). Glasbena mladina je družbeno in vzgojnoizobraževalna organizacija, ki s svojo dejavnostjo prispeva k skupnemu razvoju kulture in socialističnih odnosov ter vpliva na estetsko in kulturno vzgojo mladih samoupravljalcev. Naloge Glasbene mladine so razvijati kulturno in še posebno glasbeno življenje ter ustvarjalnost mladih, ostriti moralno in umet-

niško presojo glasbenih in drugih del in se zavzemati za uresničevanje kulturnih želja in potreb svojih članov in okolja, v katerem živijo in delajo.

Glasbena mladina prireja kulturne in umetniške dejavnosti — animirane koncerte, srečanja, tekmovanja, festivale in podobne manifestacije, snuje klube, aktivne društva in ansamble. Poleg tega podpira izmenjavo izkušenj svojih članov v republiškem, medrepubliškem in mednarodnem okviru. V tem smislu organizira sodelovanje svojih članov v mednarodnem kampu v istrskem Grožnjanu in v inozemskih glasbenih kampih.

Glasbena mladina Slovenije ima lastno izdajateljsko dejavnost, v katere okvir sodi časopis GLASBENA MLADINA, ki izhaja že šesto leto in si je v tem času pridobil krog bralcev, ki presega številko 14.000. To glasilo, ki izide šestkrat na leto, poroča o delu in uspehih organizacije Glasbene mladine, obvešča o dogodkih iz glasbenega življenja, zasleduje vidnejše zanimivosti glasbe pri nas in na tujem, prinaša podatke o glasbenih ustvarjalcih, in poustvarjalcih, ocenjuje nove plošče in glasbene publikacije ter v obliki poročil, kritik in razmišljanj skuša mladim bralcem pomagati k širši glasbeni razgledanosti ter jih usmeriti h kritičnemu odnosu do glasbe.

OO ZSM industrijski noži

Mladi iz osnovne organizacije industrijski noži smo se zelo resno poprijeli dela. Prva naša naloga je bila, da očistimo svojo halo, kar nam je delno uspelo z delovno akcijo.

Vse probleme, ki nastajajo pri našem delu, rešujemo učinkovito. V zadnjih dveh mesecih je naša aktivnost močno narasla, kajti naloga je bilo veliko, vendar omenjam le dve akciji:

— obisk mater na Tolstem vrhu, Strojni in na Stražišču za dan žena,

— za praznik OF smo organizirali kresovanje pri Ulšku nad Ravnami, ker pa nam vreme ni streglo, smo kresovali na predvečer 1. maja. Zahvaljujemo se predsedniku OO ZSM na prometu kakor tudi vsem drugim, ki so nam pomagali pri prevozu. Na kresovanje smo povabili zvezo borcev, da bi nam tovariši povedali kaj iz NOB in kresovanjih na 1. maj. Pripravili smo tudi kulturni program. Potem pa smo prešerno zapeli naše slovenske narodne in partizanske pesmi — bilo nas je prek 60. Vzdušje je bilo sproščeno in veselo. Potem smo šli pa k Ulšekovim Zelo lepo so nas sprejeli, polna hiša nas je bila, oni pa so postregli z malico.

Mladi iz obrata industrijskih nožev pa seveda s tem še nismo zadovoljni. Imamo še dosti načrtov. Najprej bo sprejem mladincev v ZK, nadalje pa želimo čimveč mladincev pritegniti k našemu delu, tudi tiste, ki se še danes smejejo in norčujejo. Zavedati pa se moramo, da je v skupnem delu moč, ki se mora kazati tistim, ki pridejo za nami.

Adi Petrič

BRANKO REPNİK

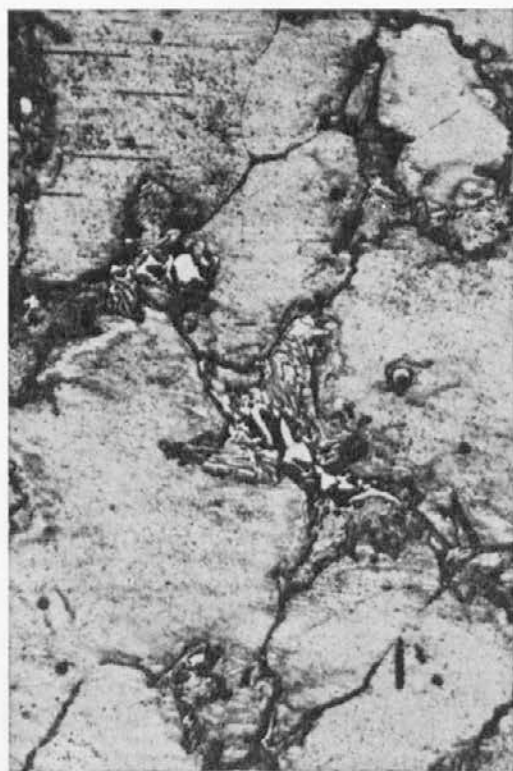
Dragi Branko!

Sonce je spet priklicalo življenje, ptice se iz daljnih krajev vračajo domov, južni veter je zašumel med temnimi smrekami pod goro, roža za rožo se je razcvetela, vsa narava se odeva v praznično obleko, vse živo se na novo prebuja, zato se je

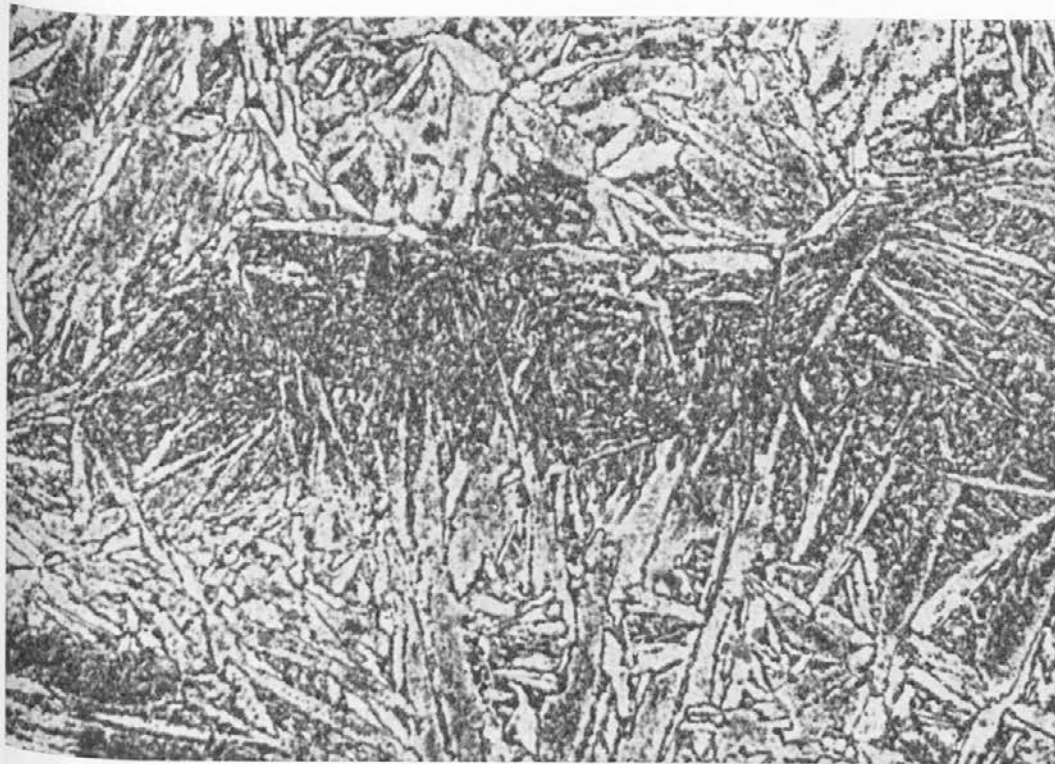

vest o tvoji smrti zarila kakor meč v naša srca.

Onemeli smo, razum pa se je temu uprl. Saj ni res, saj ne more biti res, da je kruta usoda posegla med nas mlade in iz naše sredine iztrgala dobrega prijatelja — tebe Branko. Še vedno smo upali, da bo tvoja življenjska moč zmagala nad boleznijo in se nam boš vrnil. Že takrat, pred leti, ko smo zvedeli za tvojo bolezen, da nosiš v sebi kal smrti, smo bili globoko pretreseni. Ampak ti si bil vedno nasmejan med nami, z velikim optimizmom si gledal v življenje, nas bodril, kadar smo ob majhnih zaprekah obupavali. Bil si nam enak.

Suša

Močvirska trava

MALA RADUHA

Spomini začetnika? Ne, ne morem tako reči, saj še leto dni ne plezam. Torej vtisi? Ja, se že lepše sliši.

Vtisov iz Male Raduhe, ki že postaja plezalni vrtec, je veliko. Vsaka smer, vsak dan na Grohatu se mi je zažrl v telo in misli.

Najprej je treba narediti red. Kje je začetek? Takoj je tu vprašanje: začetek česa? Raduhe, opisov, smeri ali želja? Najbolje je začeti pri Durcah. Prva smer, pravzaprav trening-smer je Originalna, zanimiva zaradi kaminskega plezanja. Kadar sem na Raduhi, se skoraj vedno kaj »skuha« v njej. Neki Velenjčan (imena ne smem izdati) se tam počuti najbolj srečnega, Mariborčani so vest, da so uspeli preplezati Originalno, dali celo v časopis. Ne nazadnje pa je važna tudi zato, ker bi kamen, ki je priletel iz nje, skoraj pobožal po glavi mojega očeta. Še danes pravi, kako hitro je potem tekel tam mimo.

ravno tako si se tresel pred matematično nalogo, ravno tako si prepisoval angleške šolske, na športnih dnevih in izletih si bil razigran kot mi. Kadar smo te gledali takega med nami, smo si rekli, da je vse o tvoji boleznii le kruta zmota, saj nismo mogli verjeti, če pa se v ničemer nisi razlikoval od nas.

Odhajaš mlad, premlad, pravzaprav šele na začetku življenja. Dolgo si se boril z boleznijo, ki te je sedaj premagala. Branko, težko se poslavljamo od tebe, a ti obljubljam, da boš v naših srcih vedno z nami, v šolskih klopeh, na izletih, piknikih v Logu, na klopi pod lipo, kjer si tako rad posedal. Spomin nate, dragi Branko, bo večno živel v naših srcih.

V imenu razreda in mladih iz Dobje vasi izrekamo iskreno sožalje tvoji družini.

Kako sem jaz prelivala krvavi pot v njej? Krvav zaradi kolen, potila sem se pa samo zaradi vročine.

...s Stančem sva na pobočju Lameža čakala na Špilčevo navezo. Dolgo dolgo jih ni bilo iz stene, nama pa se je ponujala kratka Originalna. Nič več nisva lenarila, nekaj minut kasneje sva že stala pri vstopu. Stanč mi je hitro izginil za obokom, čez nekaj časa sem se po ukazu lotila začetka še sama. Dobro je šlo, oprimki so me ves čas trkali v nos, ravno pred Stančem, na zadnjih metrih, pa jih je zmanjkalo. Tipala sem z desnico, skala je bila gladka, brez vsake špranje, z levico pa sem le od daleč lahko božala še kar soliden oprimek. Z znanjem sem se hotela postaviti pred Stančem, zdaj pa je nastala takšna polomija — nikjer oprijema. Fant se je hudo mušno smehljaj in me spraševal, če me mora potegniti. Kje pa, sem ga užaljeno pogledala. Zakaj bi me pa moral vleči? Postavila sem se na prste in se stegnila. Koliko centimetrov sem se takrat podaljšala, ne bi znala povedati. Glavno je, da sem se do Stanča skobacala čisto sama. Znašla sem se v polvotlini, nad nama se je dvigoval kamin (to je strma razpoka v steni). Teoretično sem bila dobro podkovana o načinu plezanja. Opiraš se s hrbtom in stopali, izjemoma lahko uporabljaš tudi kolena, in se strmo prebijaš kvišku. Kaj pa praksa?

Stanč je v razkoraku naglo pridobil višino. Opazovala sem vsak gib, dokler sem ga videla. Ko sva si izmenjala klice: »Varujem! Grem!«, sem se z veseljem zagnala v vstop. Nič se mi ni upiralo. Kaminska plezarija mi je že postajala zelo všeč. Da ja ne bi vse gladko potekalo, se mi je izmuznil karabinc in med glasnim protestiranjem odletel navzdol. Na moje veliko olajšanje se je ustavil pred vstopom, torej ga bom med sestopom pobrala. Sku-

pina planincev se je vračala z vrha, glasno je bobnelo v zatišju Durc. Vroče sem si želela, da mi ne bi kdo slučajno sunil karabinca. Starejši mož me je opazil, se začudil in potem majaje z glavo oddržal navzdol. Kamin se je vedno bolj ožil in to po moji krivdi. Lezla sem vedno bolj k stičišču skal in nazadnje tudi obtičala. No, punca, zdaj pa imaš! Naslonila sem se s hrbtom na mokro, lepljivo skalo in se z nogami oprla v nasprotno stran. Tako — sedež za premislek je bil pripravljen. Tuhtala sem: »Če bom lezla še naprej tako neumno, mi bo kmalu zmanjkalo prostora in se bom čisto zagozdila. Torej moram malo ven, na zunanji rob kamina.«

Manevri za izvedbo tega sklepa so bili zapleteni. Zadnji odsek mi je spet ugajal, do potrpežljivega soplezalca sem lepo pri-telovadila. Zavila sva v levo in si ogledala votlino. Naslednji raztežaj je bil po krušljivem terenu, tukaj rastejo planike. Ni mi delal problemov, v kaminu sem se dobro ogrela. Pri izstopu sva počakala na zamudnike iz ZZ-ja.

Kmalu so vsi trije prilezli do kotanje med borovci. Veter je pihal, vsi smo že vihteli prusike in se pripravljali na krst. Irena je prestrašena stala sredi zmešnjave vrvi. Prvi vzpon je bil za njo, zdaj smo ji pa še »grozili« s prusiki. Tri vprašanja — trije udarci. Stara navada, kateri ne more uiti noben novopečeni alpinist. Saj so mene tudi tepli!

Janeta Kodrin

Spomini na mladinsko delovno brigado

Minilo je 30 let od moje prve republiške delovne akcije, gradnje ceste na Tari, planini nad Titovim Užicem. To je bilo moje prvo srečanje z mladinskimi brigadami iz drugih krajev. Tu sem pridobil prve izkušnje prijateljstva, tovarštva in brigadnega življenja. Vse te pridobitve mi še danes zelo koristijo.

Ni se mi bilo težko odločiti za prvo zvezno mladinsko akcijo, a to je bila izgradnja mladinske proge Brčko — Banoviči. Sodeloval sem v zadnji izmeni III. čačanske mladinske brigade, ki je bila pozneje proglašena za udarno. Od tega časa je minilo 30 let in veliko doživetij je pozabljenih.

Spominjam se, da je naša brigada prišla v neposredno bližino gradbišča v predoru Majejica. V začetku septembra 1946 leta je bil predor prebit. Naša brigada je delala v njem na tri izmene, izmena je trajala po 8 ur. Po vojni ni bilo veliko modernizacije, zato smo delali pretežno s krampi in lopatami.

Nekaj dni se je govorilo v brigadi, da bo prišel med nas tovariš Tito. To se je proti koncu septembra tudi res zgodilo. Bilo nam je v ponos in veliko čast, da je tovariš Tito obiskal prav našo tretjo izmeno. Naša brigada je delala takrat ponoči. Zjutraj, ko smo dobili zamenjavo na gradbišču, smo prišli v svoje taborišče. Po zajtrku smo odšli na počitek. Dopoldne smo dobili sporočilo, da pride tovariš Tito na gradbišče. Na mah je bila vsa brigada pokonci in vsi smo bili kar naenkrat pri

predoru. Takrat sem prvič videl tovariša Tita. To srečanje je v meni ostalo v nezpozabnem spominu. Tovariš Tito je s spremstvom odšel peš skozi predor. Naša brigada in druge nismo mogli za njim, temveč smo šli čez hrib na drugo stran predora. Tam nam je tovariš Tito v svoji maršalski uniformi sredi brigadnih parol in pesmi spregovoril. Izrazil je veliko priznanje vsem mladinskim brigadam. Ta čast in hvala nam je dala še večjih moči za delo.

V začetku meseca oktobra je bilo močno deževje. Naša brigada je dobila posebno nalogo — najhitreje smo se prestavili na gradbišče Kiseljak. Tam je bila trasa proge na nekem delu močno zasekana v breg. Zaradi obilice dežja so se velike plasti zemlje pričele usipati na traso. Strokovnjaki so določili, da se mora tudi tam zgraditi predor. Pričela se je strahovita bitka s časom in vremenom. Tam se ni delalo samo po izmenah, temveč smo

morali po nekaj urah počitka zopet na gradbišče. Deževje in hladno vreme se je nadaljevalo. Vse gradbišče je bilo v blatu in vodi. Tu sem dobil značko udarnika.

Poleg naše brigade so imeli svoje taborišče brigadirji iz Grčije. Imenovali so se »Markosova brigada«. Nosili so vojaške uniforme. Markos je bil vodja partizanskega pokreta v Grčiji, ki so ga pozneje likvidirali.

Kljub velikim težavam je bila proga Brčko — Banoviči zgrajena pred rokom. Posebna čast za vse brigadirje III. izmene je bila proslava 7. novembra. Za promet je bila usposobljena proga Brčko — Banoviči. Vse brigade so prišle v Brčko na proslavo. Postrojene so bile pred slavnostno tribuno. Iz Banovičev je pripeljal vlak, poln premoega. Glavni govornik je bil pokojni Moša Pijade. Ves govor smo spremljali z velikim navdušenjem in parolami z delovne akcije.

To so spomini, ki se ne dajo nikoli pozabiti!

M. M.

OO ZSM Trg že ustanovljena

Pred kratkim smo vas že obvestili, da nameravamo tudi mladinci v starem delu Raven ustanoviti svojo osnovno organizacijo. Akcija je stekla mnogo hitreje, kot smo upali in že 16. aprila smo imeli v prostorih gasilskega doma ustanovno konferenco. Povabili smo predsednika mladine v občini Ravne tovariša Milana Klemenca, predsednika konference mladih v krajevni skupnosti, tovariša Rudija Mlinarja (oba sta se udeležila že našega prvega sestanka in sta nam z nasveti mnogo pomagala) in sekretarko konference mladih v krajevni skupnosti tovarišico Bojano Verdinek. Za predsednico smo izvolili Marjano Volmajer, za sekretarko Berto Hudej in blagajničarko Marto Prevorčič. Izvolili smo delegate za občinsko konferenco mladih v krajevni skupnosti, za kra-

jevni svet osnovnih organizacij zveze socialistične mladine Ravne in delegate za sejo občinske konference zveze socialistične mladine. Ustanovili bomo še komisije za področja, na katerih se bomo udeleževali (splošni ljudski odpor, kultura, šport in mladinske delovne akcije). Nato smo obravnavali akcijski program dela za obdobje od maja do septembra. Program je zelo obširen in vsestranski ter obsega idejnopolitično delo (obravnavata statuta ZSMS, vloga in delo mladih v ZSMS, kultura, sodelovanje na proslavah 25. maja in 22. junija, športna tekmovanja v okviru OO ZSMS Trg, srečanja z drugimi osnovnimi organizacijami, sodelovanje na turnirju, ki ga prireja zveza telesno kulturnih organizacij, predavanje o splošnem ljudskem odporu in vlogi mladih v njem, pohod po obeležjih NOB, obisk kavle in informiranje — dopisovanje v vsa sredstva javnega obveščanja skozi vse leto.

Podrobno smo pregledali program za mesec maj. Udeležili smo se kresovanja ob 1. maju na Ravnah in proslave ob 25. maju na Prevaljah ter taktičnega pohoda. Prav tako bomo organizirali obravnavo statuta ZSMS, katerega poznavanje je osnova za naše delo.

Mladinci smo za delo zainteresirani, zato smo tovarišu Klemencu postavili mnogo vprašanj, na katera je izčrpno odgovoril. Prepričani smo, da bo delo uspešno steklo, ko bomo premostili prve težave in se bomo lahko lotili večjih akcij. Osnovne potrebe organizacije so materialna sredstva in prostor. Upamo, da nam ga bo uspelo najti in da nam bodo pri tem pristojni organi priskočili na pomoč.

Naš finančni položaj je zaenkrat še zelo skromen. Prva sredstva se stekajo s članarinami pa tudi občinska konferenca ZSMS je obljubila vsaki na novo ustanovljeni OO 500 din. Medtem smo se že lotili dela ter pridno uresničujemo zadnjo točko delovnega programa, to je informira-

M. V.

Razmislite tudi vi!

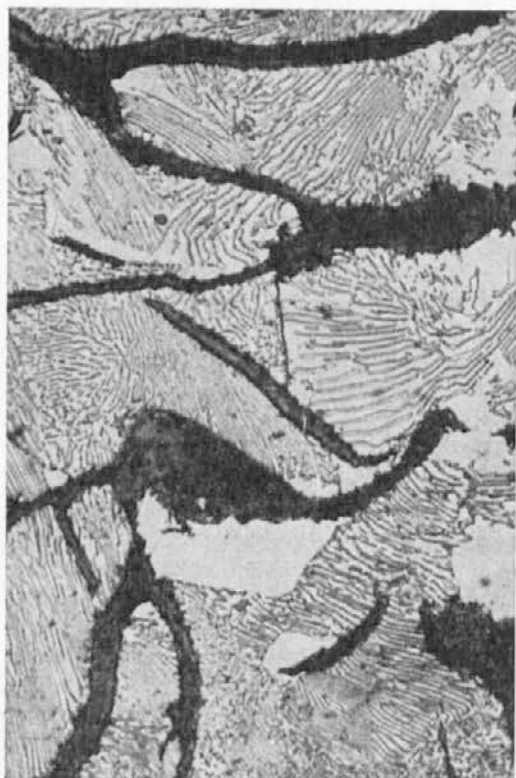
Skozi gozd veje omamni vonj smrek in borovcev. V jutranjem hladu se visoko v krošnjah dreves oglašajo ptice. Prvi pomladni žarki sonca plaho rišejo nerazumljive mreže na čudovito zeleni mah. Nekje blizu bistro žubori potoček na svoji poti preko mokrih skal.

Pod nogami počí suha vejica in me spomni pretekle jeseni. Veverica, ki se je gugajoč se na zeleni veji razgledovala po gozdu, jo urno ucvrte visoko v krošnje. Ne vidim je več, a čutim njene rjave očke, ki me skrite opazujejo. Narava me prevzame, ne mislim na nič. Počutim se svobodno in zdravo. Zaželim si, da bi lahko vedno tako pohajkovala po gozdu, opazovala sramežljive cvetke, ki se skrivajo v senci grmovja, in s polnimi pljuči vdihavala omamni vonj gozda. Komaj zaznavna pot me pripelje na travnik. Nekje v daljavi iz megle vstaja gora, obsijana s prvim jutranjim soncem. Hodim počasi, noge se same premikajo. Opazujem čudoviti svet okoli sebe. Očarana se sklonim k tlom, da bi poduhala prelepo cvetlico, a se v hipu zopet dvignem. Vsa moja dobra volja izgine ob odvrtnem pogledu. V travi leži sredi pomladnih rož kup navlake: papirja, plastičnih vrečk in konserv.

Taka je torej naša srčna kultura. Ne pridiprav, ki je tako lahkomišelnost pustil za sabo vso kramo, po prihodu v dolino gotovo ne bo mogel dovolj prehovati prelepe narave, ki se nam kar sama ponuja. Tam zopet najdeš zdravje, svet je še čist in nedotaknjen, ne tako kakor v mestu: kamor se obrneš, smetišče! Domišljija me je zavedla in v duhu sem že sestavljala kazni, ki bi jih dala takim tipom, če bi bila jaz...

Kamenje se mi kruši pod nogami, pot mi curkoma teče po licu, težko že diham. Še zadnjič stisnem zobe, še malo in končno dosežem vrh. Utrujena padem v ostro travo, lahen vetrič mi hladi razgreti obraz. Dan je prelep, razgled mi, kot že tolikokrat, poplača vse napore. Obračam se v smeri sonca in poizkušam poiskati imena sosednjih vrhov. Najvišji med njimi nosijo še belo zimsko čepico. Pogled mi plava preko sivih očiakov in zelenih dolinic, nenadoma pa me rdeč oblak prahu prestavi v resničen svet. Tu sem visoko, daleč od vseh tovarn, hrupa, izpušnih plinov in zastrupljenih rek. Upala sem, da bom lahko med visokimi gorami pozabila na probleme civilizacije. A mi ni uspelo. Spoznala pa sem, da je neumno bežati pred problemi, ker postajajo vedno večji in lahko se zgodi, da kmalu ne bo več niti tistega kotička med gorami, kamor bi se lahko pred njimi skrili!

Marjana Volmajer

Noj

»Mladi fužinar« izhaja kot občasna priloga »Informativnega fužinarja«.

Ureja ga uredniški odbor: Rudi Mlinar, Ivanka Valtl, Jože Pačnik in Zlatka Strgar, ki je odgovorna tudi za vsebino.

Predstavljamo našo železarno

SLUŽBA ZA KEMIJO IN KEMIJSKE RAZISKAVE

Služba za kemijo in kemijske raziskave rešuje vso kemijsko problematiko v železarni. Ta problematika je kontrolna, tehnološka in razvojna. O organizacijski in strokovni razdelitvi službe ne bi posebej razpravljali, ker smo to že podrobno opisali v članku o novem kemijskem laboratoriju. Spomnimo se le, da je v službi zaposlenih 53 žensk in 27 moških, skupaj torej 80 ljudi. Ti so razdeljeni v tri skupine laboratorijev — spektroskopskih, analitskih in tehnoloških ter v skupino za vzdrževanje. Naše glavne težave so neprimerni prostori, preskromna in zastarela oprema, kvaliteten nezadosten kadrovski sestav in nočno delo žensk.

Prvo bo urejeno z novim laboratorijem in skladiščem, za drugo nam bo vodstvo železarne omogočilo še letos nabaviti novo kvantometrično opremo, saj smo na tem področju trenutno najslabše opremljena železarna v Jugoslaviji in zato v veliki stiski. Kljub temu pa nudimo obratom daleč največ uslug. Nabava druge nujne opreme je še negotova. Na kadrovskih vprašanjih intenzivno delamo, vendar počasno prerogevanje ne more slediti naglemu porastu umskih in tehnoloških zahtev. Problema nočnega dela žensk še dolgo ne bomo mogli rešiti zaradi velikega števila in omejenih možnosti. Deloma smo to omilili s posebnim urnikom in postopnim nastavljanjem moških. Ker ima vsak svoje probleme, so problemi drugih dolgotrajni in nikogar ne zanimajo. Zato rešitve si oglejmo raje področja udeleževanja službe in vrste dela.

Po namenu dela lahko udeleževanje službe za kemijo in kemijske raziskave razdelimo v tri velike grupe:

- sprotna kontrola,
 - raziskave in razvoj ter
 - usluge.
- Prvo področje je najboljše in predstavlja približno tri četrtine vse kapacitete. Delimo ga v štiri skupine:
- spremljanje proizvodnje jekla,
 - vhodna, medfazna in izhodna kontrola,
 - spremljanje energetskih in obdelovalnih procesov ter
 - nadzorovanje onečiščenja okolja.

Jeklarna oskrbuje z jeklom vse predelavne in obdelavne obrate. V topilnicah in mini livarni dela neprekinjeno 9 elektropeči, ki jih je treba oskrbovati s podatki o kemijski sestavi taline. Vzorce jekla, vzete iz peči, pošiljajo po cevni poti v laboratorij, kjer jih pripravijo ter analizirajo na posebnih optičnoelektronskih avtomatih, tako imenovanih kvantometrih, in na avtomatih za določevanje ogljika in žvepla. S pomočjo semaforov in teleprinterjev obveščajo topilnico o kemijski sestavi jekla. Na enak način poteka tudi končno atestiranje jekla, le da nekatere kontrole opravijo še v drugih laboratorijih. Tako dobi jeklo svoje spričevalo o kemijski sestavi. V poprečju prejmemo po en vzorec vsakih 9 mi-

nut in ga analiziramo na 12 do 16 elementov. Vsaka napaka ali zavlačevanje lahko povzroči izmeček ali pa vsaj zmanjša proizvodnjo in poveča stroške. Največja težava pri tem so vroči ingoti, ki jih je treba atestirati v 60 minutah. To ob visokem procentu takih ingotov in pomankljivi opremi ni možno, zlasti če je potrebna še kontrola. Z dvema kvantometroma bomo to situacijo popolnoma obvladali. V kratkem bomo spremljanju peči dodali še določevanje plinov v jeklu, prihodnje leto pa verjetno že hitro analizo žlindre.

Pri vhodni, medfazni in izhodni kontroli kemijsko spremljamo materiale, polizdelke in izdelke ob njihovem prihodu v železarno, med uporabo in predelavo ter pri odpremi. Tu sodelujemo s službo kvalitetne kontrole in predelavnimi obrati. Kot najčesteje lahko navedem kontrolo starega železa, ferolegur in legirnih kovin, dezoksidacijskega aluminija, apnenca, dolomita in apna, jedavca, sintetične žlindre in karburita; nadalje kontrolo mazalnih, kalinskih in izolacijskih olj, emulzij, mazuta, zemeljskega plina, stisnjenih plinov in podobno. Na podlagi teh izvidov prevzemajo, plačujejo in disponirajo materiale. V medfazni kontroli velikokrat pomagamo pri sortiranju vložka, ločenju pomešanih polizdelkov in izdelkov, rešujemo nortranje in zunanje reklamacije, dešifriramo domače in tuje materiale, zlasti črnih in barvnih kovin itd. Pogosto je kontrola kvalitete potrebna tudi v obdelovalnih obratih in pri odpremi. V prihodnjih letih bomo z novo kvantometrično opremo močno izboljšali to kontrolo in jo tako pospešili, da bo kontrola kvalitete dobila atest, ko bodo materiali še na prevoznem sredstvu.

Kontrola energetskih in obdelovalnih procesov je v primeri z gornjim manjše področje in obsega kemično spremljanje procesov pridobivanja toplotne energije, industrijskega kisika in acetilena, kontrolo pitnih, industrijskih in kotlovnih vod in podobno. Nadalje spada sem še kemijska kontrola luženja, kaljenja, vseh vrst površinske zaščite itd.

Nadzorovanje onečiščenja okolja poteka že 10 let in obsega kontrolo količine in vrste prahu, strupenih plinov in par, ki prihajajo v ozračje iz naših dimnikov in ekshaustorjev. V to je vključena tudi kontrola delovanja in učinkovitosti čistilnih naprav. Zelo važen sestavni del je tudi nadzorovanje koncentracije teh onečiščenj v okolici železarne, zlasti v naseljih in gozdnih predelih. Z razpostavljenimi in prenosnimi napravami stalno spremljamo meteorološke pogoje in koncentracijo najvažnejših onečiščenj. Del te kontrole je v sodelovanju s službo HTV in medicino dela namenjen tudi nadzorovanju onečiščenja na delovnih mestih v železarni. Doselej se je ta kontrola omejevala predvsem na najbolj kritično onečiščenje ozračja, pred kratkim pa smo se začeli ukvarjati tudi s problemom onečiščenja voda in odlaganja odpadkov.

Raziskave in razvoj so neobhodni sestavni del programa vsake službe in laboratorija, če hoče slediti razvoju proizvodnje in napredku tehnologije. Normalno odpade na to vrsto dela okrog 25%, česar pri nas še nismo dosegli predvsem zaradi prezaposlenosti, in se suče mo le okrog 20%. Prave razmejitve med raziskavami in razvojem ni, ker razvoj lahko smatramo za raziskavo manjšega obsega ali bolj tehnične vsebine. Razvojna naloga pa je lahko tudi ogromnega obsega, kot je npr. idejni projekt in gradbeni nadzor novih laboratorijev. Vse usluge, ki jih danes lahko nudimo, so rezultat predhodnih temeljitih raziskav ali razvoja. Med razvoj spada izdelava ali uvedba novih metod, nove tehnike, novih aparatov in naprav, novih organizacijskih oblik itd.

Raziskave so običajno večjega obsega in trajajo od pol leta do več let. Delimo jih v interne in eksterne. Prve opravimo sami v železarni in izključno za njene potrebe. Lahko so le usluga drugi službi ali obratu ali pa skupna raziskava v sodelovanju z drugim obratom ali službo, najčesteje s službo metalurških raziskav. Največji del internih raziskav pa služi drugim obratom in službam le posredno in je v prvi vrsti namenjen usposobitvi službe za določene naloge. Tak je bil npr. kompleks raziskav na področju ekspresnega določevanja ogljika, žvepla in plinov, kompleks emisijske in v novejšem času rentgenske kvantometrije, kompleks stiloskopskih raziskav, raziskave kemijske homogenosti naših jekel in podobno. Potrebna sredstva dobimo iz fonda za interne raziskave.

Eksterne raziskave opravimo v sodelovanju z nekim zunanjim podjetjem ali ustanovo in služijo bodisi le železarni, včasih obema ali več izvajalcem ali celo večjemu krogu interesentov. Največkrat služi slovenskim železarnam. Te raziskave financirajo fondii interesentov, včasih pa tudi sklad B. Kidriča, raziskovalna skupnost Slovenije, fondii združenja jugoslovanskih železarn ipd.

V tem okviru so bili npr. opravljeni veliki kompleksni raziskavi s področja določevanja oligoelementov, določevanja sledov v črnih in barvnih kovinah, analitska kontrola žlinder in ferolegur ter v novejšem času kompleks kontrole in uporabe sekundarnih surovin. Na ta način potekajo tu-

di raziskave onečiščenja in izboljšave okolja, ki smo jih pred desetimi leti začeli sami, nato pa pritegnili še zavod za zdravstveno varstvo v Mariboru in Metalurški inštitut v Ljubljani. Skupaj s Slovenskimi železarnami, Metalurškim inštitutom in kemično tovarno v Rušah smo napravili ogromno študijo onečiščenj na območju teh podjetij, ki služi sedaj kot argument pri oblikovanju zakonov o zaščiti okolja. Na območju železarne, ki nas seveda najbolj zanima, smo s temi raziskavami ugotovili dejansko stanje in nakazali tehnološke ukrepe, ki jih je železarna nato izvedla in s tem zmanjšala onečiščenje okolja na eno tretjino glada na leto 1967. Letos smo začeli z raziskavami na področju onečiščenja voda. Navedli smo le nekaj bistvenih primerov zaradi omejenega prostora. Za razliko od številnih institucij moramo tu poudariti, da so raziskave naših služb tesno in živo povezane s problemi v proizvodnji, kar jim daje realno in neposredno vrednost.

Usluge so tisti del našega rutinskega, razvojnega in raziskovalnega dela, ki ga opravljamo za zunanje naročnike in plačnike. Na to dejavnost odpade okroglo le 5% naših kapacitet, vendar smo v lanskem letu s tem pokrili 9,2% stroškov naše službe. Poleg tega uravnavamo s tem ekonomično uporabo časa, delovne sile in naprav. Za večino uslug imamo enoten cenik z Metalurškim inštitutom in Slovenskimi železarnami, vendar smo močno konkurenčni zaradi hitrosti, natančnosti in specialnih tehničnih možnosti, ki smo si jih ustvarili. Sem spada tudi drobna prodaja kemijski normal jekla, ki jih jemljejo laboratoriji širom naše države. To vrsto dela strogo držimo v mejah, ki jih omogočajo naše proste kapacitete.

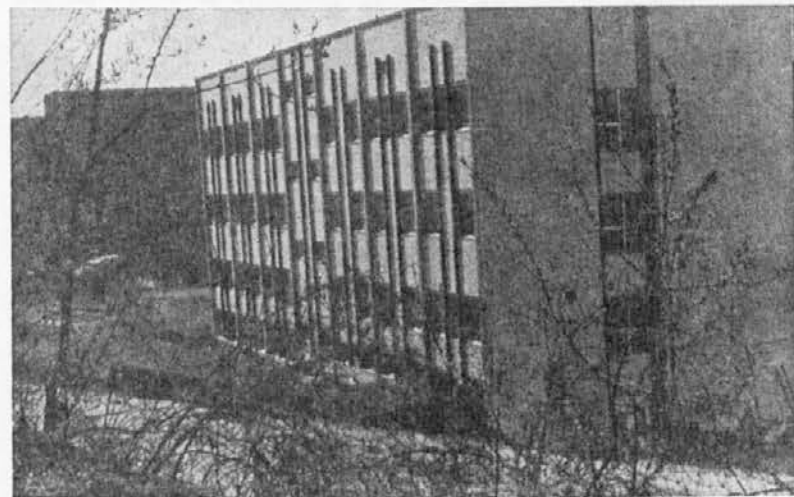
Janez Perman, dipl. inž.

DEMOKRITOVA MODROST

Bedak si iz strahu pred smrtjo želi starosti.

Starost je pohaba ob celem telesu: vse ima, a vsemu kaj manjka.

Človek je svet v malem.

Estetsko in funkcionalno

AVTOMATSKA OBDELAVA PODATKOV V ŽELEZARNI

OCENA PRIDOBITEV UVEDBE AOP V ŽELEZARNI RAVNE

Kadar govorimo o pridobitvah avtomatske obdelave podatkov za železarno Ravne in regijo kot celoto, moramo to oceno izdelati na podlagi celotnega razvoja, ki ga je računalniška obdelava dosegla v teh dveh letih in pol. Pri tem se ne morem ustavljati pri posameznih, sicer tudi pomembnih podrobnostih, temveč oceniti pridobitve s stališča izgradnje novega poslovnega informacijskega sistema, s katerim železarna do sedaj še ni razpolagala. Vzpostavitev novega informacijskega sistema na podlagi računalniške banke podatkov daje take možnosti, ki jih marsikatero strokovne službe niso sposobne izkoristiti.

Nekatere strokovne službe, ki pa so strokovno in delovno sposobnejše ter so se ustvarjalno vključile v uvajanje avtomatske obdelave podatkov, imajo danes na računalniku že v celoti uveden informacijski sistem za svoje področje. Te službe ne poznajo nekih vzporednih informacij, ki v glavnem delujejo dezinformativno in škodljivo.

Naslednja ugotovitev pri razvoju avtomatske obdelave je prav gotovo, da železarna razpolaga z nekaterimi pomembnimi poslovnimi informacijami, ki bi bile brez računalniške obdelave nedosegljive. Zato ocenjujem (čeprav se to v dinarjih ne da izraziti), da avtomatska obdelava podatkov posredno pomembno prispeva k boljšim poslovnim uspehom.

Še nikoli doslej ni bilo mogoče izračunati, kolikšen vpliv na povečane stroške ulitkov, valjanjih, kovanih, vlečenih in mehansko obdelanih izdelkov ima npr. povečanje osnovnega vložka (starega železa, ferolegura in surovega železa) za 20%. Pri tem so mišljeni tudi izdelki, ki so sestavljeni iz več tisoč delov, kot npr. stiskalnice. Z računalniško obdelavo obstajajo praktične možnosti, da v enem dnevu lahko preračunamo vse planske kalkulacije po novih, spremenjenih cenah. To pomeni npr. za prodajne odločitve dragoceno poslovno informacijo.

Zelo pomembna poslovna informacija je napovedovanje potreb materiala po časovnih periodah, ki jo je mogoče dobro izvesti samo s pomočjo računalnika. Gre za to, da na podlagi sprejetih naročil kupcev s pomočjo računalnika po časovnih periodah ugotavljamo potreben vložni material. To ne pomeni dragocene informacije samo za lansiranje proizvodnje in možnosti zniževanja stroškov proizvodnje, temveč tudi izredno dragoceno informacijo za planiranje potrebnih finančnih sredstev po časovnih periodah. Informacija o potrebnih finančnih sredstvih po periodah je postala še posebej pomembna z novimi predpisi o zavarovanju plačil. Organizacije ne bi smele naročati materiala prej, dokler točno ne poznajo možnosti plačila. Načine plačil pa lahko kvalitetno določimo samo, če poznamo obremenitve po terminskih pe-

riodah za določeno obdobje vnaprej, da si lahko priskrbimo potrebna finančna sredstva ali pa razpoložljiva finančna sredstva pravilno angažiramo.

To sta kot primer navedeni samo dve pomembni poslovni informaciji, ki brez računalnika nista dosegljivi. Lahko bi jih naštel še in še, kot npr., kako bi obratniki in prikazali delavcem obračun prispevkov, če ne bi imeli računalniške obdelave itd.

Računalniška obdelava podatkov je prav gotovo na vseh področjih, kjer je vsaj delno uvedena, vnesla precejšnjo mero reda in informacijske discipline. Vse informacije namreč potekajo po predvideni organizacijski poti in je zato odstopanja od te poti mogoče sprogrimirati kot napake. Tako je dejansko računalniška obdelava tudi zgrajena. Informacija, ki vstopa v obdelavo in ni pripravljena tako, kot bi morala biti, ni obdelana toliko časa, dokler ni popravljena. Odločati na podlagi napačne informacije je slabše kot pa odločati brez nje. Odstopanja od predvidenih poti nastajajo predvsem zato, ker želimo ustreči nekim individualnim željam. Taka odstopanja povzročajo velike težave pri delu in so navadno vezana na povečane stroške. Zato jih je treba čim bolj onemogočiti, ker bi sicer prišli do tega, da naj računalniška obdelava služi za reševanje samih izjem, ki bi jih službe rade delale do posameznih kupcev, dobaviteljev itd., pri tem pa bi izgubili pomembnost računalniške obdelave — tj. pravočasne in kvalitetne poslovne informacije.

Kadar govorimo o možnostih izboljšanja razmerja med produktivnimi in administrativnimi delavci (ne da bi pri tem obravnavali širšo problematiko), je prav gotovo avtomatska obdelava podatkov tista, ki lahko bistveno pripomore k relativnemu zmanjšanju administrativnih delavcev celo pri povečanih zunanjih in notranjih zahtevah (novi predpisi, boljše informacije itd.). Za železarno prav gotovo lahko trdimo, da so se zahteve in potrebe po informacijah v času uvajanja avtomatske obdelave podatkov zelo povečale, da pa ni bilo bistvenega povečanja zaposlitve administrativnih delavcev, razen tam, kjer je bilo potrebno službe strokovno okrepiti. Brez računalniške obdelave podatkov bi bili morali objektivno zaposliti znatno število administrativnih delavcev, da bi vsaj v grobem lahko izdelali zahtevane informacije. V bodoče bomo morali biti še veliko bolj elastični, ker avtomatska obdelava zahteva višji strokovni nivo delavcev in spremembo organizacije dela. Zato bo z nadaljnjim uvajanjem avtomatske obdelave podatkov potrebno bistveno premeščanje delavcev iz službe v službo ali celo iz sektorja v sektor zaradi spremenjene organizacije dela. Če tega v bodoče ne bomo vestno in široko izvajali, bodo nastajale upravičene zahteve v nekaterih službah po povečanem številu delavcev, pri tem pa

bodo v drugih službah delavci nezadostno zaposleni.

Avtomatska obdelava je zaradi integrirnosti omogočila medsebojno primerljive podatke, ker so višje stopnje informacije v medsebojni povezavi grajene iz istih osnov, kar pri delnih obdelavah večkrat predstavlja hude probleme zaradi neprimerljivih podatkov in zato lahko pride do napačnih poslovnih odločitev.

Avtomatska obdelava podatkov je v železarni prinesla globoke organizacijske spremembe, ki so se v končni fazi odrazile tudi na področju povezovanja posameznih TOZD v OZD (predvsem velja to za TOZD-TRO) v smislu čim bolj-ših skupnih samoupravnih in poslovnih rezultatov. Te povezave so vsebinsko zaživele šele z uvedbo avtomatske obdelave podatkov v posameznih TOZD.

Razvoj avtomatske obdelave podatkov v železarni ima velik pomen tudi za koroško regijo, še posebej pa za občino Ravne. Organizacije Rudniki svinca in topilnica Mežica, Koroški zidarji — Stavbenik in regionalna zdravstvena skupnost Ravne na Koro-

škem so s pomočjo delavcev službe AOP železarne uspešno izvedli nekaj obdelav, nekatere pa samostojno uvajajo.

Instalacija računalnika v železarni je omogočila ne samo železarni, temveč tudi drugim organizacijam v občini, da zgradijo strokovno kvaliteten informacijski sistem, ki bo omogočal poslovnim in samoupravnim organom višji in kvalitetnejši nivo odločanja. Uvedbo avtomatske obdelave podatkov lahko zelo pozitivno ocenim tudi s stališča vedno hitrejšega pozitivnega razvoja samoupravnih odnosov v Železarni Ravne.

Mislim, da smo idejno razvili samoupravo v železarni do take stopnje, da se pojavlja zelo resen problem, kako tej razviti samoupravni misli tudi operativno zadostiti, kako ji dati pravočasno informacijo, na kakšen način in kako obširno, da samoupravljalca ne bi obremenjevali z nepotrebnim balastom. Tu je že do sedaj odigrala računalniška obdelava pomembno vlogo, še veliko bolj pa jo bo morala v bodoče.

Edo Javornik, dipl. oec.

S sej odbora za gospodarjenje

Odbor je na sejah razen zadev, ki so bile nato v obliki predlogov posredovane v obravnavo delavskemu svetu železarne, obravnaval še nekatere predloge za spremembo organizacijske sheme in sistematizacije delovnih mest, razpravljal o izravnavi razlik, ki nastajajo pri uvozu materiala za potrebe železarne, in na podlagi predhodnih mnenj in stališč strokovnega sveta odločal o odobritvi službenih potovanj v inozemstvo.

Nekoliko več časa in razprave je bilo namenjeno obravnavi poslovne in druge problematike železarne. Na seji je bilo ugotovljeno, da so bili, kar zadeva povečanje števila zaposlenih, sprejeti določeni sklepi, ki pa jih v železarni v celoti ne izvajamo. Kar zadeva ugotovitev, da v železarni ne moremo biti zadovoljni z delovno in tehnološko disciplino, je odbor podprl stališče, da mora glavni direktor z vodilnimi in vodstvenimi delavci TOZD sklicati posebne sestanke, na katerih je treba ta problem podrobneje obravnavati, predvsem pa zaostri vprašanje odgovornosti.

Iz drugih zadev, ki so bile predmet obravnave, je odbor sklenil:

— na podlagi utemeljitve, ki je bila posredovana, je bil sprejet predlog za spremembo organizacijske sheme in sistematizacije delovnih mest v finančno računovodskem sektorju in špediciji. Oba predloga je v obravnavo in odobritev posredovati delavskemu svetu delovne skupnosti skupnih služb.

— Odobri se izravnava pozitivne razlike v znesku 1320 AŠ, ki je nastala zaradi preveč plačane tovarnine za uvoženi livarski prašek.

— Odobri se izravnava negativne razlike v znesku 533,61 DM,

ki je nastala kot posledica razlike v količini uvoženega jekla za izdelavo pil.

— Odobri se, da se Ekonomskemu centru Maribor za dobo treh let odstopi v najem knjižni stroj ascota za letno najemnino 600 din.

Knjižni stroj je bil zaradi prehoda na računalniško obdelavo podatkov pri nas izločen iz obratovanja oziroma ga ne potrebujemo več.

Končno je odbor ob upoštevanju mnenj in stališč strokovnega sveta odobril predloge TOZD in sektorjev za službena potovanja naših delavcev v inozemstvo, kamor so potovali v zvezi z reševanjem posameznih reklamacij, zbiranjem naročil in urejevanjem drugih poslovnih tehničnih zadev.

-et

ALI PIŠEMO KRATICE PRAVILNO

- fa. — firma, podjetje
- idr. — in drugi
- ipd. — in podobno
- itd. — in tako dalje
- itn. — in tako naprej
- l — liter
- l. — leto
- npr. — na primer
- po n. š. — po našem štetju
- s. r. — svojeručno
- st. — stoletje
- št. — številka
- štev. — število
- t — tona
- t. — točka
- tab. — tabela
- t. i. — tako imenovano
- tj. — to je

PREŽIH MED DVEMA GOLOMA

PARK ALI GMAJNA

Nasploh pomeni beseda »park« urejen javni nasad s sprehajališči, beseda »gmajna« pa neobdelan, na redko porasel svet v splošni uporabi. Ravenski park je nekaj vmesnega: je sicer javen nasad, ni pa urejen, je vedno bolj na redko porasel in last vseh.

Sedanja podoba kaže nasmetene poti, ki jih že dolgo nihče ni posul z gramozom. Brazgotinasta debla bukev so potrebovala dvajset let, da so zarasla z noži vrezana imena. Vmes so štiri posekanih shiranih dreves in klopi, od katerih je malo nepoškodovanih, pa skoraj niti ena cela travnata površina. Pač, tudi avto kakšnega vnetega rekreativca je v njem in vedno se najde kak dirkač na mopedu ali kolesu.

Potem so tu še igrišča, uradna in neuradna; eno nogometno, za njim zapuščeno odbojgarsko, pred njim ograjeno odbojgarsko s klopni okrog kot za vaško veselico. Poleg dveh normalnih je še

ma). Tudi kadar na njem slučajno ni golov, ni težko ugotoviti, kje sicer stojijo, saj je na obeh straneh velik del gole zemlje.

Je to igrišče ali ni? Če je, kdo je odločil, da mora biti prav tam? Če ni, kako je možno dopustiti na njem igre tako dolgo, da je trava uničena? Ali pa si je morda v našem parku možno izmisliti kar poljubno lokacijo za igrišča?

GOLOMANIJA ALI PAMETEN URNIK

Kdo je torej porok, da se premični goli že jutri ne bodo predstavili še kam drugam? Vsaj eden se začasno že je na še nepoškodovani travnati pas med odbojgarskim in nogometnim igriščem.

Daleč sem od tega, da ne bi razumel potreb po rekreaciji. Verjetno je je v železarni še celo precej premalo. Ob vsem denarju, ki so ga naši delavci izglasovali za DTK, stadion in novo telovadnico si gotovo zaslužijo še več kot le nekaj premičnih golov. Le to je uganika, kako da ni mogoče doseči nekega pametnega dogovora, kje se smejo postavljati in kje ne in ali res ni mogoče sestaviti pametnega urnika, po katerem bi vsi lepo prišli na vrsto.

Je mar poseben užitek in občutek svobodnosti v križarjenju sem ter tja po parku? Je posledica nepoučenosti o tem, da si takega parka niti najbogatejše mesto na svetu ne more ne zgraditi ne kupiti, ker mora pač preprosto rasti v miru 50 do 100 let?

KLAVRNI GRAFIKON NAŠE KULTURNOSTI

Kar tri SIS, vse tri po svoje kulturne — telesnokulturna, kulturna in izobraževalna si s svojimi najiminennejšimi ustanovami

Oktetu TRO — čestitke za jubilej

v občini na pragu uradno zaščitene parka podajajo roko, pa vseno mirno dopuščajo, da jim ga neka objestna samovolja, nedisciplinarnost in kratkovidnost uporabnikov uničujejo pred nosom. Občudovanja vredni je zato pogum načrtovalcev novega parka pri Antonu, ko še starega ne znamo ne ceniti ne varovati.

Dokler bo Prežih v parku »autmiger« našemu otroškemu in odraslemu žogobrcu in žogometu, nas noben pozlačen lovorov venec ob vznjožju njegovega spomenika ne more prikazati bolj kulturnih, kot smo v resnici. Sto ali tisoč prebranih knjig, deset in deset obiskanih gledaliških predstav ali koncertov pač še nikoli ni bilo samo sebi namen. Vse to so le sredstva, ki naj nas naredijo kulturne, to pomeni obzirne in tenkočutne do soljudi in narave ne samo na prireditvah in tekmah, ampak zmeraj in povsod. Dokler pa ne bo tako, bo park žal ostal nemi dokaz naših nravi in navad.

Marjan Kolar

od tu in tam očitke, da s svojimi številčno majhnimi zasedbami zavirajo ali celo onemogočajo razvoj in delovanje pevskih zborov. Lesarji želijo ne le oporekati takim očitkom, ampak z ustanovitvijo zbora naravnost dokazujejo nove zborovske možnosti, in sicer v svojevrstni slovenski razsežnosti. Zbor je kajpak na začetku svoje poti, zato morda koncertni program, ki ga je izvajal dne 10. aprila 1976 na Prevaljah in Ravnah ni bil vpet v tiste prvine, ki sicer oblikujejo ustanovljeno stično podobo koncertnih repertoarjev. Zbor je v prvem hipu zbral tisti splet pesmi, ki jih lesarski okteti najraje pojo, pojo pa jih iz pevskega ljubiteljstva in prepričanja. Zbor se loteva dela z velikim začetniškim zagonom, z velikimi pričakovanji in snovanji, z željami, da bi s svojim uspešnim delom potrjeval slovensko pevsko tvornost.

POPRAVEK

V članku OD PLIBERKA DO TRABERKA (Koroški fužinar, št. 2, str. 54) je pomotoma izostal pri naštevanju sodelujočih zborov na reviji okteti Tovarne rezalnega orodja s Prevalja p. v. Jožeta Lesjaka. Oktetu se opravičujemo za nastalo pomoto. J.K.

JUNAKI

Vod rezervistov na manevru se utrujeno vleče proti oddaljenemu mestu. Komandir ustavi in vpraša mimoidočo kmetico:

— Koliko je še do mesta?

— Takole uro bo, mu odgovori.

Hodijo dalje, ura mine. Komandir spet ustavi in vpraša mimoidočega:

— Koliko je še do mesta?

— Ja, dobro uro bo že še, je odgovor.

Korakajo in korakajo, ura mine, mesta še ni in spet ustavijo. Spet vpraša poveljujoči, tokrat očanca, ki je ob poti kosil:

— Oča, povejte nam čisto po pravici, koliko je še do mesta?

— No, če boste dobro hodili, boste v eni uri tam.

Tedaj se obrne komandir k vodu:

— Samo junaško naprej, fantje. Doslej se nismo umaknili niti za korak.

j.d.

Nedeljska idila

pet premičnih golov za mali nogomet oziroma rokomet, skupaj torej sedem.

In en bronast Prežihov spomenik kot molčeči sodnik med dvema goloma.

KDO PIJE — KDO PLAČA?

Ker so v parku v njegovih boljših časih poimenovali in naštel ter registrirali nad 60 različnih redkih vrst drevja in okrasnega grmičevja, je bil zaščiten kot naravna znamenitost, saj takšnih v Sloveniji ni veliko. Nasploh spada pod krajevno skupnost Ravne, za urejanje igrišč v uporabi pa skrbi uprava parka telesne kulture.

Vprašanje: kje so igrišča in koliko jih sploh je, pa v resnici ni preprosto. Kdove kdo in kdove kdaj je ukazal na jasi za nogometnim igriščem napraviti dodatno odbojgarsko. Zarezali so v travo, navozili leš, vse lepo utrdili, nekaj časa igrali, potem pa vse opustili. — Kdo je dolžan spet odstraniti leš in zasejati travo, se ne ve. Do danes je ni nihče.

Pa pojdimo naprej. Tik pred Prežihovim spomenikom je igrišče za mali nogomet (morda tudi rokomet ali med dvema ognje-

Oktet Tovarne rezalnega orodja je bil ustanovljen leta 1966 z imenom »Oktet — TRO« z namenom, da nudi domače petje predvsem članom kolektiva na njihovih prireditvah. Tako je okteti do leta 1970 nastopal izključno za potrebe tovarne. Leta 1970 pa je začel nastopati javno. V sezoni 1966/67 ga je vodil tov. Lojze Lebič. Leta 1967 je umetniško vodstvo prevzela tov. Monika Plestenjak, ki ga je uspešno vodila do leta 1974, ko je umetniško vodstvo prevzel tov. Jože Lesjak, ki ga vodi še danes. V svojem desetletnem delovanju je okteti v svojem sestavu zamenjal samo dva člana zaradi bolezni.

Okteti TRO deluje v sklopu sindikalne podružnice TOZD Tovarne rezalnega orodja. Predsednik okteta je od ustanovitve direktor TOZD tov. Marjan Ažman, tehnični vodja pa tov. Branko Ramšak.

Med nastopi so bili najpomembnejši: prvi nastop ob 20-letnici obstoja podjetja, prvi samostojni koncert na Prevaljah 1971, prvo snemanje na Radiu Maribor 1972, koncert lesarskih okteti na Prevaljah 1973, v Postojni in Pivki 1974, v Škofji

Loki 1975, v Slovenj Gradcu 1976, srečanje slovenskih okteti v Šentjerneju 1973, 1974, 1975, sodelovanje na javni radijski oddaji, »koncert iz naših krajev« v Topolšici in Rečici ob Savinji 1976, sodelovanje na vsakoletni reviji »od Pliberka do Traberka«. Okteti je sodeloval dvakrat na plošči »Šentjernej« in pri okteti lesne industrije Slovenije 1975. Poleg nastopov doma in širom Slovenije šteje za svoj največji uspeh organizacijo srečanja okteti lesne industrije Slovenije.

Prvo tako srečanje je bilo 14. aprila 1973 na Prevaljah in je postalo tradicionalno. Vsako leto se v drugem kraju srečajo okteti KLI Logatec, Marles Maribor, Jelovica Skofja Loka, Javor Pivka, Triso Slovenj Gradec in okteti TRO Prevalje. Na pobudo okteta TRO so se vsi ti okteti letos združili v enoten zbor z imenom »Moški zbor lesne industrije Slovenije«. Umetniško vodstvo zbora je prevzel tov. Tomaž Tozon, glasbeni urednik RTV Ljubljana, TOZD kasetna reprodukcija in gramofonskih plošč, tehnično vodstvo pa okteti TRO.

Oktetom, ki so se po slovenskem močno razmnožili, je veljal

TELESNA KULTURA ZA VSE

TELESNOKULTURNI MINIMUM

V Sloveniji smo se opredelili za telesnokulturni minimum in v naših osnovah akcijskega programa smo ga ustrezno ovrednotili. Predlagamo namreč, da mu posvetimo našo največjo pozornost. Uresničiti moramo načelo »telesno kulturo vsakemu« in prav s telesnokulturnim minimumom ustvariti možnost za široko vključitev delovnih ljudi in mladine v telesnokulturno dogajanje v naši občini.

Hoja

Dejavnosti so najrazličnejši pohod, od krajših do partizanskih obeležij po KS, do daljših po planinskih transverzalah. Organizirati moramo veliko takih pohodov in poleg že znanih poti in transverzal določiti še novo traso v naši občini po partizanskih poteh, pozimi pa upoštevati turne smučarske pohode. **Izvajalci** morajo biti VVZ, šole, ŠSD, taborniki, planinska društva, rekreativna društva ali oddelki v TOZD in OZD, upokojenci, invalidi. **Kadre** za izvajanje take dejavnosti imamo, pri zahtevnejših planinskih pohodih pa je treba pritegniti kot vodnike člane alpinističnih odsekov. Vodnike je treba sproti izobraževati. **Objektov** je tudi dovolj za hojo, saj imamo veliko naravnih poti pa TRIM stez, planinskih poti in transverzal, z opremo pa tudi ni nobenih problemov.

Tek

Dejavnosti so najrazličnejše akcije in tekmovanja v teku od najkrajših za predšolske otroke prek tekov za najhitrejšega pionirja in pionirko do krossov. Organizirati bomo morali stalne oblike tekmovanj predvsem v KS in s selekcijami v občini. **Pozimi** bomo morali pričeti z organiziranimi tekaškimi akcijami in tekmovanji od takih, kjer se časi ne merijo, do selektivnih in takih, kot je koroški maraton. **Izvajalci** te dejavnosti morajo biti VVZ, šole, ŠSD, rekreativna društva ali oddelki v TOZD in OZD ter tekaški klub Fužinar. **Kadre** imajo pri izvajalcih, potrebno pa bo za to prvinno, predvsem za smučarski tek izšolati nove amaterske kadre iz vrst bivših tekačev. **Objekte** za izvedbo osnovnega programa imamo, vendar pa bo do leta 1980 treba zgraditi atletsko stezo v Mežici in Črni. Že letos ali pa v prihodnjem letu pa bo treba zgraditi več tekaških TRIM stez (finnenbahn). **Obstoječe** objekte morajo lastniki redno vzdrževati. **Pozimi** je treba v nižinah (če bo dovolj snega) ali pa višje pri različnih postojankah trasirati tekaške proge za splošno uporabo. **Oprema** za tek poleti ni problem, za smučarski tek pa moramo urediti, da bodo trgovske hiše imele dovolj te opreme na zalogi, da se bodo šole postopoma opremile tudi s to opremo in da si bo možno kompletno opremo za smučarski tek izposoditi proti odškodnini pri vseh gostinsko — turističnih objektih v naši dolini.

Plavanje

Dejavnost mora biti usmerjena v akcijo »naučimo se plavati« za občane vseh starostnih kategorij, zlasti za najmlajše, ter akcije večkratnega preverjanja plavalne sposobnosti. S skrbno in pravočasno organizacijo moramo zajeti čimveč mladine in starejših občanov:

— v akciji v poletnih mesecih (v času počitnic) v vseh bazenih v naši občini in v vseh izmenah kolonij na morju ter

— skozi vse leto v zaprtih bazenih v naši občini.

Izvajalci akcije morajo biti VVZ, šole, ŠSD, rekreativna društva in oddelki v TOZD in OZD, invalidi, PK Fužinar in štab akcije »naučimo se plavati«. Z obstoječimi kadri je nemogoče široko zastaviti akcijo in zajeti veliko ljudi v vseh krajih naše doline. Ker bo to delo še vedno predvsem odvisno od amaterskega kadra, je treba sproti izobraževati instruktore in učitelje plavanja iz vrst srednješolcev in starejših telesnokulturnih delavcev. Poleg tega pa bo treba še letos zaposliti profesionalnega plavalnega učitelja (profesorja), ki bo poučeval plavanje v vseh naših krajih in vodil občinski štab akcije »naučimo se plavati«. **Objekte** sicer imamo (razen na Prevaljah), vendar zadnja leta ne dopuščajo veliko kopalnih dni v odprtih bazenih (brez ogrevane vode), oba zimska bazena pa ne bosta mogla vsega (če tu upoštevamo še specifičnost bazena v Črni). Zato bomo morali ugotoviti in zagotoviti racionalno uporabo obeh pokritih bazenov, preveriti in uresničiti možnost napeljave tople vode ter zgraditi bazen večjih dimenzij s pomožnimi bazeni z ogrevano vodo za mlado in staro in povsod tam, kjer je to možno, napeljati toplo vodo ter zgraditi manjše bazene izključno za učenje plavanja. Z opremo ne more biti nobenega problema.

Kolesarjenje

Dejavnost je v kolesarskih akcijah v vseh naših KS ločena na različne starostne skupine ali pa je tudi skupna. V občini moramo organizirati akcijo »s kolesom po Mežiški dolini« vsaj štirikrat letno (maj, junij, september, oktober), vsaj enkrat na leto pa akcijo »s kolesom po občinah koroške regije«. **Izvajalci** morajo biti VVZ, šole, ŠSD, rekreativna društva ali oddelki v TOZD in OZD, krajevne in občinske komisije za rekreacijo. Za **kadre** (organizatorji, sodniki) ne sme biti problem, **objekti** so obstoječa cestišča, seveda pa bo treba čimprej, a najkasneje do konca srednjeročnega obdobja (1980) zgraditi po krajih kolesarske steze za varno vožnjo otrok in drugih krajanov. **Opreme** (kolesa) mora biti dovolj v trgovinah, da jih bodo ljudje lahko kupili.

Smučanje

Dejavnost mora biti usmerjena v učenje smučanja in večkratno preverjanje znanja. Akcijo moramo široko zastaviti v počitnicah, pa tudi skozi vso zimsko sezono. **Izvajalci** morajo biti VVZ,

šole, ŠSD, rekreativna društva in oddelki v TOZD in OZD, invalidi ter vsi smučarski klubi.

V naši dolini imamo dovolj kadra, vendar pa bo treba narediti selekcijo aktivnih vaditeljev in učiteljev smučanja ter sproti izobraževati nove, med katerimi naj bi bile tudi vzgojiteljice VVZ. Pri učenju smučanja skozi vse leto se je treba povezati s starejšimi učitelji smučanja, ki lahko delajo vso sezono, in na telesnovzgojne učitelje v šolah, ki lahko akcijo izvajajo pri rednem šolskem pouku v šoli v naravi in v ŠSD. **Objekte** za smučanje imamo, vendar se bo treba prestaviti v višje lege in zato ugotoviti možnost trasiranja prog na Lužah in na naši strani Pece, prav pa bo tudi, če bo za učenje smučanja v naši občini več prenosnih vlečnic. **Oprema** je draga in več ali manj stvar posameznika. Zato bo prav, da vse šole (gimnazija in RŠC je sploh nimata!) nakupijo še več opreme; to bi morali storiti tudi VVZ.

Streljanje

Dejavnost mora postati načrtna, organizirati je treba redna preverjanja znanja streljanja med mladino in starejšimi občani v vseh krajih večkrat letno. **Izvajalci** te akcije morajo biti šole, ŠSD, strelske družine, invalidi, specializirane organizacije (SLO, JLA). Kadrov za učenje streljanja in vodenje preverjanja streljanja primanjkuje, zato bodo to skrb vsaj v začetku morali prevzeti starejši strelci iz strelskih družin, vzporedno pa bo treba šolati kader. Pri **objektih** je skrajni čas, da dobimo občinsko strelišče za malokalibrsko in vojaško puško, kar pa je v prvi vrsti stvar SLO oz. odseka za narodno obrambo. **Obstoječi** objekti zagotavljajo učenje streljanja samo z zračno puško, pa še teh je premalo. **Oprema** mora biti skoncentrirana pri organizacijah — izvajalcih programa.

Osnova gimnastike

Dejavnost mora postati organizirana in načrtna, kar pomeni, da mora biti stalna, če hočemo, da bo tudi učinkovita. Treba bo preveriti vse možnosti za vadbo te prvine in te možnosti potem tudi izkoristiti. **Izvajalci** programa morajo biti VVZ, šole, ŠSD, TVD Partizan. Pri **kadrih** lahko računamo na vzgojiteljice VVZ, učitelje in profesorje telesne vzgoje in vadnike pri TVD Partizan. Zaradi pomanjkanja teh kadrov bo treba stalno skrbeti za izobraževanje novih. **Osnovne objekte** imamo. V bodoče bo še bolje (telovadnica pri OŠ Ravne, Mežica in na Javorniku ter novi objekt za VVZ na Prevaljah). Zelo važno je skrbno vzdrževanje obstoječih. **Oprema** za izvajanje te prvine ne predstavlja nobenega problema.

Osnova iger z žogo

Pri tej dejavnosti ne gre dobesedno za obvladanje vseh elementov, ampak za spoznavanje z osnovami prvin posameznih športnih panog, kjer se igra z žogo. Ker je žoga priljubljena med mladimi in starimi, moramo tej dejavnosti posvetiti vso pozornost in jo omogočiti vsem, ki želijo, da si pridobijo osnovo za različne igre z žogo. **Izvajalci** morajo biti VVZ, šole, ŠSD, športna društva,

telesnovzgojna društva, rekreacijska društva in oddelki v TOZD in OZD. Za izvajanje programa je dovolj kadra, vendar je treba izobraževanju novih na vsak način pravočasno posvetiti ustrezno pozornost. **Obstoječi objekti** zadovoljujejo, ni jih pa dovolj, zato bo treba zlasti v vaških skupnostih, zaselkih in soseskah začeti z gradnjo manjših asfaltiranih igrišč za različne športe in skrbeti za osnovne elemente (gole, koše, mreže) tudi že na otroških igriščih v vaških in krajevnih skupnostih, pri gostinskih objektih in planinskih postojankah. Razume se, da je treba skrbeti tudi za redno vzdrževanje obstoječih objektov. **Oprema** mora biti skoncentrirana pri nosilcih oz. izvajalcih — osnovni rekviziti so stvar posameznika, treba pa bo urediti z gostinstvom, da si bo možno različne žoge tudi izposojati.

Toliko o prvih predlogih za izvajanje telesnokulturnega minimuma v naši občini. Prav bi bilo, da bi v javni razpravi vsi sodelovali pri dopolnitvah tega predloga, ki bi ga potem sprejeli kot akcijski program za izvajanje množičnosti v telesnokulturnem minimumu. Zato sodelujte s koristnimi nasveti, saj gre za ustvarjanje možnosti za vašo aktivno vključitev v telesno kulturo!

Jože Sater

S KNJIŽNE POLICE

Izvirna dela

Jože Javoršek, *Krute drame*, ZO, Mb, 170 str., 80 din.

Nagrajenec Prešernovega sklada Javoršek je na slovenskem odru uveljavil vse, kar je prineslo sodobno evropsko gledališče, od navadnih odrskih učinkov do skrajne izrabe gledaliških pomagal. Teksti ga razkrivajo kot odličnega prevajalca realnih, zlasti pa domišljjskih tem, ki se vse ukvarjajo s človekovim življenjem, njegovim hrepenenjem in norostmi.

Lojze Krakar, *Nekje tam čisto na robu*, pesmi, MK, Lj., 78 str., 74 din.

Nova Krakarjeva zbirka prinaša najbrž najbolj zrelo in čisto poglavje pesnikovega iščočega duha. Ta lirika je v zenitu človeške in pesniške zrelosti. Na videz je tako izpovedno kot oblikovno umirjena, izredno naravna, nezumetničena — v resnici pa je tudi to novo poglavje polno nemi, liričnega bogastva in skladnosti.

Borut Pečar, *Čas brez pravljic*, avtobiografska povest, PK, Lj., 88 str., 46 din.

Knjiga je literarni prvenec arhitekta in karikaturista Boruta Pečarja. V njej je zbral spomine na svoje nenavadno otroštvo. Mladost mu je potekala med vojno, in ko je je bilo naposled konec, je minilo tudi obdobje, ko je toliko otroštev sicer napolnjenih s pravljicami. Pa vendar pisec na koncu svoje pretresljive pripovedi pravi: »Bili smo celo bogatejši kot prej, bogatejši za eno novo življenje več.«

Dimitrij Rupel, Hi kvadrat, roman, MK, Lj., 252 str., 128 din.

Za Ruplovo pripovedništvo je značilno, da veskozi kaže izredno občutljivost za razmerja, iz katerih je zgrajeno aktualno slovensko kulturno politično prizorišče. Od vseh njegovih proznih del je ta roman nemara še najbližje zgradbi klasičnega. V njem se srečamo z dramatičnim zapletom med institucionalnim družbenim življenjem in subjektivizmom upornega posameznika.

Prevodi

Voltaire, Kandid ali optimizem, roman, CZ, Lj., 142 str., 43 din.

Voltaireovo stališče, ki ga je v Kandidu dokončno izbral za razgledišče po bistvenih vprašanih človekovega sveta, ni samo njegova osebna stvar, ampak je zaradi svoje daljnosežnosti epohalnega pomena. Kandid ni samo prikup-

na pripoved, marveč od začetka do konca privlači pozornost neka globlja resnica, ki je v zvezi z odločilnim potekom človekovega sveta v zadnjih stoletjih.

Norman Douglas, Južni veter, roman, MK, Lj., 424 str., 188 din.

Avtor je mojster predstavljanja lepote in znamenitosti obiskanih krajev, hkrati pa tudi diplomat in zgodovinarški entuziast, ki zna svoje navdušenje prežeti z duhovitostjo, ironijo in humorjem. Douglasov Capri ni samo karikaturna dežele in ljudi, temveč hkrati tudi parodija našega sveta.

J. P. Donleavy, Ingverjev cvet, roman, DZS, 346 str., 170 din.

Roman pripoveduje o dokaj nemirnem in erotično začnjenem življenju ameriškega Irca, študenta veseljaškega kova, ki je bolj doma v beznicah kot v univerzitetni predavalnici, ki bolj obvlada

strategijo seksualnega življenja kot strategijo knjižne modrosti. Predvsem pa je v romanu galerija nenavadnih človeških tipov: prekaljen svojevrsten impotentnež, erotično zavrtja in religiozno obremenjena Lily, čutno razviharjena Mary, povrh pa še dublinsko in londonsko podzemlje. Delo je izredno zanimivo in privlačno.

Laurentin Fulga, Orfejeva smrt, roman, DZS, Lj., 320 str., 165 din.

Roman je pisan v poetično realističnem slogu, ki pa dobiva že nadrealistične dimenzije. Avtor je s tem delom poudaril dve temeljni strukturi svojega ustvarjanja, ki ju — zreducirano in poenostavljeno — lahko imenujemo: ljubezen in smrt, ali: kreativnost kot duhovna in vitalistična oblika eksistence in smrt kot njeno absurdno nasprotje.

Po knjigi 76
Z. S.

PO POTEH PARTIZANSKE LJUBLJANE

Na jubilejnim 20. pohodu »po poteh partizanske Ljubljane« je sodelovala v partizanskem maršu na 25 km tudi sindikalna ekipa železarne Ravne v postavi: Alojz Golgranc, Egon Karpač in Milan Dretnik.

Posebno pohvalo in priznanje zasluži naš veterani Golgranc kot edini tekmovalci, ki je sodeloval na vseh 20 marših in vedno prišel na cilj v določenem času.

Tudi druge koroške ekipe so dosegle izjemne uvrstitve:

ženska ekipa KAK je v postavi Šober, Zorman in Urbancl osvojila tretje mesto v partizanskem maršu na 8 km. Dekleta gimnazije so bila v uličnem štafetnem teku druga. Med štafetami osnovnih šol so bili najboljši ravenski učenci. Fantje gimnazije Ravne pa so v postavi: Bevc, Nabernik in Štruc prepričljivo osvojili prvo mesto v štafeti 3 x 1000 m.

PERSPEKTIVNI ŠPORTNIKI

Jože Vauče mlajši je državni pionirski reprezentant v nogometu.

V Kopru je bil turnir republik in pokrajin. Za Slovenijo je nastopal mladi talentirani nogometaš Fužinarja Jože Vauče, ki je bil s tremi zadetki najboljši strelec turnirja in kot iznajdljiv napadalec določen v ožji izbor državne reprezentance.

Igor Filipančič je ponovno v mladinski državni odbojkarjski reprezentanci.

Na prvenstvenem turnirju prijateljstva v Beogradu je bil za najboljšega igralca proglašen mladinec Fužinarja Igor Filipančič in s tem že tretje leto zapored določen v državno reprezentanco.
S. F.

IZ ČESA JE ČLOVEK?

Znanost je na to vprašanje odgovorila popolnoma trezno: iz vode. Natančneje pa so sestavine 70 kg težkega človeka takšne:

46 l vode	= 65,9 %
12 kg beljakovin	= 16,8 %
7,5 kg maščob	= 10,5 %
3,8 kg soli	= 5,6 %
0,7 kg sladkorja	= 1,2 %

Po sledovih Robina Hooda

REKREACIJA IN ŠPORT

TEKMOVANJA V OBRATIH

Komisija za rekreacijo je organizirala prvenstvo železarne v šahu za posameznike. Tekmovalci so bili razdeljeni v dve kakovostni skupini. V skupini neregistriranih šahistov je zmagal Uršič z 9,5 točke, za njim sta se uvrstila Štinkelj in Vukovič. Med registriranimi šahisti je zmagal Kolar, drugi je bil Jože Jesenek, tretji pa Prevorčič.

V TOZD I so zaključili prvenstvo v kegljanju za posameznike. 88 udeležencev je tekmovalo v disciplini 50 lučajev mešano. Prvo mesto je osvojil Mitja Homan z 210 podrtimi keglji, drugi je bil Viktor Pesjak z enakim rezultatom, vendar s slabšim čiščenjem, tretji je Oto Šumar z 205 keglji. Pri ženskah je brez konkurence zmagala Erika Lesnik, ki je podrla 139 kegljev.

Osnovna organizacija sindikata sektorja za gospodarjenje je v sezoni 1975/76 organizirala množična tekmovanja v večjem številu športnih panog. Razveseljivo je podatek, da je na njih sodelovalo 36 delavcev od 60 zaposlenih.

Zmagovalci posameznih disciplin:

tek na 100 m moški — P. Prikeržnik, ženske Stefanovič, tek na 400 m moški — Urbancl, ženske — Solar, met krogle moški — Steharnik, ženske — Stefanovič, skok v daljavo z mesta moški — P. Prikeržnik, ženske — Arnold, kegljanje moški — Urbancl, ženske — Arnold, streljanje moški — Homan, ženske — Svarc, smučanje moški — Golgranc, ženske — Ranc, sankanje moški — Javornik, ženske — Homan, šah moški — Steharnik, namizni tenis moški — Homan, plavanje moški — Homan.

Vsa tekmovanja so bila točkovana, tako da so se posamezniki uvrstili po naslednjem vrstnem redu: moški — 1. P. Prikeržnik 540, 2. Homan 537, 3. Urbancl 537 itn. Ženske: 1. Stefanovič 252, 2. Arnold 196, 3. Ranc 144 itn.

TEKMOVALNI ŠPORT

NOGOMET

Nogometaši Fužinarja so iz zadnjih treh tekem dobili 4 točke in vodijo pred drugouvrščeno ekipo Pobrežja s 3 točkami prednosti. Z Malečnikom so igrali 1 : 1, Jarenino so premagali z 2 : 0 in z Ojstrico prav tako dosegli neodločeno 2 : 2. Do konca prvenstva je še 6 kol. Pomembno bo srečanje na Ravnah med Fužinarjem in Pobrežjem.

Igralci Korotana in Akumulatorja so se razšli z neodločenim rezultatom 3 : 3. Korotan je premagal B ekipo Železničarja s 4 : 1.

Ekipa Pece je bila v vzhodni conski ligi ponovno poražena. Tokrat jih je premagala Dravinja s 4 : 1.

ROKOMET

Člani Fužinarja so gostovali v Petrovčah in zmagali s 27 : 24. Osem zadetkov je dosegel Skegro.

ODBOJKA

Članska ekipa Fužinarja je v drugi zvezni ligi dosegla dve pomembni zmagi. Oba tekmeča, ki sta še imela teoretične možnosti za naslov prvaka, je premagala s 3 : 2. Težja je bila borba na Bledu, kjer je Fužinar dobil odločilni peti set na razliko. Metalec iz Siska je klonil na Ravnah po lepi in za gledalce privlačni igri. Moška ekipa Fužinarja je igrala v maju težko odločilno tekmo. Za vstop v I. zvezno ligo se je pomerila s prvakom druge lige — center Modričo na nevtralnem terenu.

Ženska ekipa Fužinarja je zmagala trikrat zapored in z veliko prednostjo osvojila naslov republiških prvakinj. V Ljubljani je odpravila Vičanke s 3 : 0, na Ravnah pa ekipo Ljubljane s 3 : 2 in mariborski Branik s 3 : 0.

Moška ekipa Mežice je v Mariboru izgubila odločilni dvoboj z Branikom s 3 : 0. S tem porazom so ostali brez možnosti, da bi osvojili naslov republiških prvakov in se uvrstili v 2. zvezno ligo. V zadnjem kolu so premagali borbene Kamničane s 3 : 1.

Nove knjige v strokovni knjižnici

- 5679 Heumann K., Grundlagen der Leistungselektronik 1975.
5680 Millman J., Integrated electronics: Analog and digital Circuits and systems 1972.
5681 Richardson F. D., Physical Chemistry of Melts in Metallurgy 1, 2. 1974.
5683 Richter A., Einphasenmotoren 1972.
5684 Zaja M., Ekonomika proizvodnje 1975.
5685 Hochstrasser A., Kosten und Investitionsrechnung für Betrieb und Marketing 1974.
5686 Hrovat M., Psihologija v sodobni trgovini 1975.
5687 Hauc A., Upravljanje projekta 1975.
5688 Rant M., Operativna priprava proizvodnje 1976.
5689 Košmelj B., Statistične metode pri poslovnih odločitvah 1975.
5690 Grothus H., Preventivno održavanje 1976.
5691 Grothus H., Pronalaženje i otklanjanje slabih tačaka na sredstvima za rad 1974.
5692 Bergstein A., Primjena mikrofilma kao sredstva organizacije komunikacije i dokumentacije 1971.
5693 Karlheinz W., Arbeitsstähle der Welt 1973.
5694 Berthold H., Programmgesteuerte Werkzeugmaschinen 1975.
5695 Lah T., Ekonomika in ekonomska politika Jugoslavije 1976.
5696 Zubov V. L., Worked examples in physics 1962.
5697 Bartlmä F., Gasdynamik der Verbrennung 1975.
5698 Ehlers I., Lecture Notes in Physics 1975.
5699 Antič A., Priručnik o investicijama 1976.
5700 Cigoj S., Mednarodno zasebno pravo 1976.
5701 Bartoš M., Menično i čekovno pravo 1974.
5702 Elementi strojeva — zupčani.
5703 Ekonomski leksikon 1975.
3587/373 Korušič B., Obdelava podatkov in sestavljanje tehnoloških predpisov za proizvodnjo visoko legiranih jekel za potrebe EPŽ obrata 1975.

- 5671 Slavin W., Atomic Absorption Spectroscopy 1968.
5672 Handbook of tables for Applied Engineering Science 1973.
5673 Rebec B., Rezni alati 1973.
5674 Avner S. H., Introduction to physical Metallurgy 1974.
5675 Schommartz G., Induktive Strömungsmessung 1974.
5676 Muštović F., Tečni naftni plin 1974.
5677 Schulze G.E., Metallphysik. Ein Lehrbuch 1974.
5678 Produktivität in der Hüttenindustrie.
3587/379 Prešern V., Študij možnosti vpihavanja dodatkov za tvorbo žindre in za predzooksidacijo taline 1975.
3587/374 Markušić T., Razmjena analiza i usavršavanje analitičkih metoda 1974.
3587/375 Kovačić V., Fizikalne metode ponašanja zasipnih materijala u visokim pecima 1974.
3587/376 Lavrič T., Študij izolacije karbidov in orodnih jekel 1975.
3587/377 Prešern A., Študij tehnoloških in ekonomskih činiteljev pri uporabi metalizirane vložke za izdelavo kvalitetnega jekla 1976.

V okviru izobraževanja članov civilne zaštite v železarni je štab priredil za vse svoje enote tečaje, ki so trajali od februarja do konca aprila. V tem času je tečaje obiskovalo prek 300 članov CZ. Se posebej je razveseljivo, da se je precej izpopolnila gasilska tehnična enota, saj je samo tečaje te enote obiskovalo prek 60 ljudi

- 3587/378 Gnidovec D., Vlečenje specialnih jekel pri povišanih temperaturah 1975.
5669 Turk I., Stroškovno računovodstvo 1974.
5670 Lambeck M., Berkhausen Effekt und Nachwirkung in Ferromagnetika 1971.

ZAHVALA

Ob hudi izgubi ljubega sina **Branka Repnika** se najiskrenejše zahvaljujemo vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti v prerani grob, ga zasuli z vencji in cvetjem ter vsem, ki so nam pomagali v dneh globoke žalosti, nam izrazili sožalje in z nami sočustvovali.

Lepo se zahvaljujemo vsem vaščanom in sosedom v Dobji vasi, posebej še Zerdonerjevima, Strmčnikovim, Pirtovškovim in Erjavčevim. Zahvala tudi Solskem centru Ravne, vsem Brankovim sošolcem in prijateljem posebej še Marjanu Lečniku, GD Železarne Ravne in drugim GD Mežiške doline, mladinskemu aktivu Dobja vas, godbi na pihala s Prevalj ter vsem govornikom.

Družina Repnik

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage hčerke, sestre in tete **Marjete Paradiž** se zahvaljujemo vsem, ki ste jo obdarovali s cvetjem in jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebna hvala tudi sosedom za nesebično pomoč in g. župniku za ganljive poslovilne besede.

Zalujoči: oče Miha, mama Nežka, sestre in bratje, nečakinje in nečaki

KAKO STARI SO BILI NAŠI PREDNIKI

Življenjska krivulja ljudi se je začela strmo dvigati šele srednjemu 19. stol. Približno 50 let pred našim šteletjem je bila poprečna starost moškega le nekaj nad 20 let. Leta 1000 je znašala 30 let, l. 1900 50 let, l. 1950 70 let. — Za to se imamo zahvaliti izboljšanim življenjskim pogojem in medicini.

Fotografije za to številko so prispevali: TKR, Franc Rotar in informacijska služba.

Obvestilo sodelavcem

Vse sodelavce obveščamo, naj si pred odhodom na dopust priskrbijo pooblastilo za dvig svojih osebnih dohodkov. Lahko pa to uredite tudi z vpisom v ustrezno knjigo na oddelku za obračun osebnih dohodkov.

Pooblaščen osebe se morajo pri blagajni izkazati z osebniimi legitimacijami.

Ker mora naša blagajna v treh dneh vrniti vse nedvignjene OD na SDK, vas prosimo, da to upoštevate!

lijon oziroma 8,00 dinarjev v nakladi 300 tisoč znamk.

Likovna in grafična obdelava teh znamk je delo slikarja Andreja Milenkovića, tiskanje pa je bilo zaupano zavodu za izdelavo bankovcev v Beogradu. Znamke so izdelane v tehniki enobarvne linijske gravure v polah po 9 znamk.

Priložnostna znamka »100-letnice rojstva Vladimira Nazorja«

Ob proslavi 100-letnice rojstva hrvaškega pesnika Vladimira Nazorja izdaja skupnost jugoslovanskih PTT priložnostno poštno znamko za 1,20 din v nakladi milijon znamk.

Likovna realizacija znamke je delo Andreja Milenkovića, akademskega slikarja iz Beograda.

Natisnjene so bile v tiskarni »VEB Deutsche Wertpapier Druckerei«, Leipzig, DDR, v tehniki dvobarvnega ofseta v polah po 9. znamk.

U. F.

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem končne kontrole mehanske obdelave za izkazano pozornost in lepo darilo.

Vsem še enkrat iskrena hvala in mnogo delovnih uspehov.

Marija Celec

FILATELIJA FILATELIJA FILATELIJA FILATELIJA FILA

FILATELIJA FILATELIJA FILATELIJA FILATELIJA FILA

NAŠE NOVE ZNAMKE

Znamka za progo Beograd — Bar

Ob začetku obratovanja proge Beograd — Bar je skupnost jugoslovanskih PTT dala 15. maja v prodajo dve priložnostni znamki za 3,20 dinarjev v nakladi mi-

Za pet let naj bi menda bilo tu prostora, pa ga že po enem zmanjkuje